

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala universitet

Institutionen för informatik och media

C- uppsats i medie- och
kommunikationsvetenskap

Framlagd HT 2022

Gröna nyheter nu och då

En kvantitativ innehållsanalys av svensk press
gestaltning av klimatfrågan från 1981 till 2021

Författare: Annarella Albien
Frick & Cassandra Ellénus

Handledare: Johan Lindell

Abstract

Climate change is something that affects us all and the journalistic framing of the subject influences how the topic is perceived. This is why a study of the journalistic framing of the climate issue is important. This paper aims to study how the Swedish press has framed the climate issue from 1981 to 2021. This is done by a quantitative content analysis through the lens of Robert Entman's (1993) definition of framing theory. 142 articles from the Swedish newspapers Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet and Aftonbladet were analyzed.

The results showed that there wasn't a change in the amount of articles published today compared to 1981, but the articles are considerably longer in 2021. Furthermore the results also suggest that the press mainly frames politicians as responsible agents in relation to the climate issue and researchers are mentioned more frequently over time in the climate news. The results have also shown that the responsible frame is the most popular to use during all years (except for 2001). One distinct finding that we made was that humans rather than natural changes, in almost all of the articles, were framed as the cause of the climate issue. This study has contributed to the field of environmental journalistic studies and has contributed to what we know about how the chosen topic is framed, and has been framed, during the last four decades.

Keywords: environment, framing, quantitative content analysis, journalism

Innehållsförteckning

Abstract	1
1. Inledning	4
1.1 Problemformulering	5
1.2 Syfte	6
1.3 Forskningsfrågor	6
1.4 Begreppsdefinitioner/centrala begrepp	7
1.5 Avgränsningar	7
1.6 Disposition	8
2. Tidigare forskning	10
3. Teori	13
3.1 Mediernas makt över samhället	13
3.2 Gestaltningsteorin (Framing theory)	14
3.3 Gestaltningstyper	16
3.3.1 Konfliktgestaltning	16
3.3.2 Human-interest-gestaltning	16
3.3.3 Ekonomisk konsekvensgestaltning	17
3.3.4 Moralgestaltning	17
3.3.5 Ansvarsgestaltning	17
3.4 Användningen av det teoretiska ramverket i uppsatsen	17
3.5 Val av källor.....	18
4. Metod	19
4.1 Forskningsdesign	19
4.2 Metodval	19
4.3 Kvantitativ innehållsanalys	20
4.4 Urval	21
4.5 Genomförande.....	23
4.5.1 Kodschema	23
4.5.2 Tillvägagångssätt, bearbetning och analys	25
4.6 Validitet och reliabilitet i uppsatsen.....	26
4.7 Metodologisk reflektion.....	27
4.8 Forskningsetiska överväganden	27
5. Resultat	29
5.1 Underlag.....	29
5.1.1 Tabell 1 - Antal artiklar per år och tidning	29

5.2 Orsaker bakom klimatförändringarna och ämnets relevans	30
5.2.1 Tabell 2 - Orsaksgestaltningar under de olika tidsperioderna	30
5.2.2 Tabell 3 - Ämnets samhälleliga eller individuella relevans respektive år	31
5.3.1 Tabell 4 - Den huvudsakliga tonaliteten som präglar artiklarna respektive år	32
Tabell 5 - Känslomässig/icke känslomässig gestaltning i artiklarna respektive år	33
5.4 Gestaltningstyper	34
5.4.1 Tabell 6 - Den huvudsakliga gestaltningstyp som präglar artiklarna respektive år....	35
5.5 Aktörer	35
5.5.1 Tabell 7 - Samband mellan politiker och huvudsaklig gestaltningstyp i artiklarna	36
5.5.2 Tabell 8 - Samband mellan politiker och huvudsaklig tonalitet i artiklarna	37
5.5.3 Tabell 9 - Samband mellan akademi och huvudsaklig gestaltningstyp i artiklarna ...	38
5.5.4 Tabell 10 - Samband mellan akademi och huvudsaklig tonalitet i artiklarna	38
5.5.5 Tabell 11 - Medelvärde för antal aktörer som i genomsnitt nämns per artikel respektive år	39
5.5.6 Samband 1 - Vilken aktör som tillskrivs ansvaret för klimatet.....	40
5.6 Utrymme	41
5.6.1 Tabell 12 - Artiklarnas längd respektive år.....	41
6. Analys.....	43
7. Slutsatser.....	47
8. Avslutande diskussion	49
9. Framtida forskning.....	54
Referenser	55
Bilagor.....	59
Bilaga 1 - Kodschema och kodinstruktioner	59
Bilaga 2 - Tabeller till samband 1	64
Bilaga 3 -Vem har skrivit vad.....	66
Bilaga 4 – Exempel på kodning	67
Bilaga 5 – Nyhetsartiklar som har legat till grund för studien	68
Pressrelease.....	74

1. Inledning

“Sommarens hetta krävde tusentals liv” (Aftonbladet 2022 [Hämtat: 2022-12-09]), “Nya vallar ska skydda mot klimatförändringar” (Aftonbladet 2022 [Hämtat: 2022-12-09]), “Nyckelart i Antarktis hotas av klimatkris och fisketryck” (Dagens Nyheter 2022 [Hämtat: 2022-12-09]). Detta är några av de rubriker man möts av när man läser igenom svenska nyheter från de senaste månaderna. Den 24 november rapporterade Dagens Nyheter att svenska barn och ungdomar stämmer den svenska staten för “bristande klimatpolitik”, dagen efter kommer rapporter om en klimatmarsch genom Stockholm. Att klimatet står på agendan råder det inga tvivel om. FN:s klimatpanel, IPCC, släppte den 9 augusti 2021 en stor klimatrapport där man menar att det finns ett tydligt samband mellan människans utsläpp av växthusgaser och förändringar i klimatet, och att den globala medeltemperaturen kommer fortsätta att öka (IPCC 2021).

Diskussionen om människan orsakar utsläpp och påverkar klimatet hon lever i har pågått länge. Men det var inte förrän Svante Arrhenius under slutet av 1800-talet upptäckte att denna påverkan även sker på en global nivå som man förstod hur stor omfattningen av vårt leverne faktiskt är, då framförallt vad det gäller koldioxidutsläppen. I och med den nya datatekniken som utvecklades under mitten av 1900-talet kunde man svart på vitt se att de växthusgaser som vi människor bidrar till faktiskt påverkar vår planet. Under slutet av 70-talet och i början av 80-talet höjdes temperaturerna i världen på ett sätt de inte hade gjort innan och det var då klimatdebatten på allvar satte igång - både inom politiken, hos privatpersoner och framförallt inom pressen (Vetenskapens Värld 2012). Under 1980-talet kom klimatförändringar att bli ett allt mer intensivt debatterat och uppmärksammat ämne. Under detta årtionde höll bland annat Englands dåvarande premiärminister Margaret Thatcher sitt berömda klimattal och FN:s klimatpanel grundades (TT 2019 [Hämtat: 2022-12-12] , IPCC 2022)

Medierna i samhället har makt genom att deras agenda och nyhetsgestaltning påverkar hur ämnen uppfattas av mediepubliken. Deras uppdrag är att sprida nyheter, förklara händelser som sker i samhället och fungera som en lättillgänglig informationskälla för medborgare. För många är det via mediernas rapportering man skapar sig en förståelse för ett ämne, en grundläggande uppfattning om vad som har hänt och varför det händer. Medierna är således med och konstruerar, producerar och upprätthåller olika bilder av verkligheten. Genom att

gestalta nyheter och händelser genom olika vinklar och perspektiv, påverkar medierna mottagarnas bild av verkligheten (Strömbäck 2014, ss 113-115).

1.1 Problemformulering

Enligt gestaltningsteorin påverkar journalister mediepublikens uppfattningar om olika ämnen genom de gestaltningar som görs i texten - till exempel vad som görs framträdande och hur aktörer beskrivs (Entman 1993). Hur olika medier rapporterar om klimatfrågan har därför inverkan på hur individer uppfattar ämnet. Tonaliteten i olika texter kan påverka ifall personer uppfattar fenomenet som ett hot eller som något som är möjligt att lösa. I förlängningen kan även pressens gestaltningar påverka politiska utfall och utvecklingen i samhället - då framförallt genom att pressen skapar en viss bild av ett fenomen som påverkar vad medborgarna anser vara viktigt och således vad de väljer att rösta på (Strömbäck 2014, ss 10-11). Eftersom olika mediers nyhetsbevakning har en såpass stor påverkan på samhällsutvecklingen är det intressant att undersöka hur deras gestaltning av klimatfrågan har förändrats, från det att klimatdebatten tog fart på 80-talet och fram till idag. Tidigare forskning har visat att omfattningen av artiklar som rör klimatet överlag har ökat, något som går i linje med hur samhällsdebatten har utvecklats (Ford och King 2015). Med detta som bakgrund blir det intressant att vidare undersöka om även gestaltningar och problemformuleringar har förändrats och skiljer sig mellan olika tidsperioder. Genom att studera och jämföra nyhetsrapporteringen kring klimatet från 80-talet och fram till idag, i en svensk kontext, fyller denna uppsats en viktig kunskapslucka då detta inte har studerats i någon större utsträckning. Denna studie kan således bidra med insikter och aspekter som framtida forskning inom området kan bygga vidare på.

Studiet av kommunikation som rör klimatförändringar sträcker sig över flera olika forskningsdiscipliner och är ett växande forskningsfält (Agin och Karlsson 2021). Denna studie görs inom ramen för medie- och kommunikationsvetenskapliga studier. Detta är ett ämne som går att angripa på många sätt beroende på vilket forskningsområden man befinner sig inom. Då studieobjektet för denna undersökning utgörs av journalistiskt skrivna texter och utgångspunkten är att undersöka hur journalisters rapportering kring klimatfrågan ser ut och har förändrats över tid, placerar sig denna uppsats mer specifikt inom fältet journalistikstudier. Även det teoretiska ramverk som ligger till grund för uppsatsen, gestaltningsteorin, bidrar till att placera studien inom det journalistiska fältet då detta är en vanligt förekommande teori när det gäller studiet av journalisters påverkan på samhället

genom deras gestaltningar. Metoden som har använts för att utföra undersökningen är kvantitativ innehållsanalys. Denna metod har valts för att göra det möjligt att studera en större mängd material från olika tidsperioder och således kunna säga något om hur rapporteringen har sett ut och förändrats över tid.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att studera hur svensk press har gestaltat klimatfrågan från 1981 fram till 2021 genom att undersöka förekomsten av olika gestaltningar i tidningsartiklar från tre av Sveriges, just nu, största dagstidningar.

1.3 Forskningsfrågor

Den övergripande forskningsfrågan som ligger till grund för arbetet är: “Hur har gestaltningen av klimatfrågan i svensk nyhetspress förändrats från 1980-talet fram till idag?”

För att besvara detta har den övergripande forskningsfrågan delats upp i följande, mindre, frågor:

F1: Vad presenteras som den främsta orsaken bakom klimatförändringarna i artiklarna och gestaltas ämnet med en samhällelig eller individuell relevans? Har detta förändrats under den valda tidsperioden?

F2: Hur har tonaliteten i rapporteringen förändrats under den valda tidsperioden? Har rapporteringen blivit mer eller mindre känslöstyrd?

F3: Vilka gestaltningstyper används i artiklarna? Finns det någon förändring kring detta under den valda tidsperioden?

F4: Hur gestaltas de olika aktörerna i texten och vem tillskrivs att bära ansvaret för klimatet?

F5: Har längden på artiklarna förändrats under den valda tidsperioden?

1.4 Begreppsdefinitioner/centrala begrepp

Medier = Begreppet *medier* syftar i uppsatsen på “mediebolag” och används inte för att beskriva ett sätt att sprida information på. Vidare fokuserar vi i uppsatsen på traditionella massmedier, vilket begreppet syftar på när det används.

Nedslagsår = Begreppet *nedslagsår* används för att beteckna de år som har valts ut för undersökning, åren som urvalet av artiklar utgått ifrån. Dessa nedslagsår är 1981, 1991, 2001, 2011 och 2021.

Gestaltning = Begreppet *gestaltning* används som svensk översättning för “framing”. Översättningen är hämtat från Jesper Strömbäcks verk (Strömbäck 2014, s 41).

Klimatfrågan/klimatet = När begreppet *klimatfrågan/klimatet* används i uppsatsen syftar det på de olika diskussioner och frågor kring miljöpåverkan och väderförhållanden som pågår. Vi refererar alltså inte till exempelvis sociala klimat, som exempelvis arbetsklimat eller liknande.

1.5 Avgränsningar

Vi har gjort ett antal avvägningar kring de avgränsningarna som varit nödvändiga för uppsatsen. Vi har först och främst valt att fokusera på massmedier, närmare bestämt svensk nyhetspress, och inte nya typer av opinionsbildare och nyhetsförmedlare som till exempel finns på sociala medier. I urvalet av tidning har alla Sveriges dag- och kvällstidningar förutom Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Aftonbladet valts bort på grund av tidsmässiga skäl. Vi valde att studera Sveriges, just nu, tre största tidningar för att få ett så representativt urval som möjligt då dessa är de som läses av flest människor och således är tongivande i det svenska samhället (Ocast 2021 [Hämtat 2022-10-27]). Dagens Nyheter är en oberoende liberal morgontidning, papperstidningen och internet-tidningen har en daglig publik på omkring 1,3 miljoner människor (Dagens Nyheter 2008 [Hämtat: 2022-12-15]). Svenska Dagbladet betecknar sig som obunden moderat och deras dagliga läsare, i alla kanaler, uppgår till 750 000 (Svenska Dagbladet [Hämtat: 2022-12-15]). Aftonbladet är en oberoende socialdemokratisk kvällstidning som ges ut i hela Sverige (Aftonbladet 2016 [Hämtat: 2022-12-15]). Valet av att studera traditionella nyhetsmedier och inte inkludera exempelvis sociala medier, som också har ett stort inflytande över samhället, bygger på att vi i studien studerar tidsperioder då internet endast låg i sin vagga och sociala medier ännu inte

fanns. I uppsatsen har vi valt att fokusera på “klimatfrågan” istället för “klimathotet” med strävan efter att kunna förhålla oss så neutralt som möjligt till våra resultat och vår data. Att studera “klimathotet” hade inneburit att resultatet hade blivit snedvridet då ordet i sig har en negativ klang. Vidare har vi i denna uppsats enbart valt att studera journalisters gestaltningar i artiklarna. Vi har således inte studerat effekterna av dessa gestaltningar då detta ligger utanför vad som är möjligt i relation till uppsatsen omfång och studiens tidsbegränsning.

Den svenska kontexten har valts dels för att förhindra kultur- och språkmissuppfattningar i analysen och dels för att det inte finns särskilt mycket forskning kring svensk klimatrapportering över tid. För undersökningen valdes fem år ut, vilka vi har utgått från när vi samlat in materialet, dessa är 1981, 1991, 2001, 2011 och 2021. Denna tidsperiod har valts utifrån att det skapar en rimlig mängd material utifrån omfånget på uppsatsen. 80-talet var även ett årtionde som innebar ett ökat medialt intresse för klimatfrågan vilket gör detta till en passande startpunkt för undersökningen. Vidare ville vi även välja ut årtal som gör att vi kommer så nära nutiden som möjligt. Vi återkommer till detta mer utförligt i metodkapitlet under rubriken “urval”.

1.6 Disposition

Efter detta inledande kapitel kommer ett avsnitt som presenterar den tidigare forskning som gjorts inom området. Detta avsnitt fungerar som en överblick över det aktuella forskningsområdet och hjälper således till att positionera och motivera denna studie.

Avsnitten tar upp vad som är den vanligaste typen av undersökning inom området, vilka metoder och teorier som ofta används. Här redogörs också för några av de viktigaste resultaten som har kommit fram i tidigare studier vilket bidrar till att ge fördjupad förståelse för ämnet. Därefter följer ett teorikapitel där studiens teoretiska ramverk förklaras och motiveras. Efter en inledande redogörelse för mediernas makt att påverka samhället följer en teoridiskussion där gestaltningsteorin presenteras ingående, med främsta fokus på Robert Entmans (1993) definitioner. Vidare i detta kapitel presenteras även de gestaltningstyper som fungerat som variabler i kodschemat (se bilaga 1) och avslutas med en redogörelse över de val av källor vi har gjort. Därefter kommer en ingående beskrivning av undersökningens metodologiska utgångspunkter i uppsatsens metodkapitel. Kapitlet inleds med att beskriva studiens forskningsdesign. Därefter kommer en kort reflektion kring metodvalet, följt av en mer djupgående presentation av den kvantitativa innehållsanalysen, de urval som har gjorts

samt hur genomförandet av studien har gått till. Kapitlet avslutas med en diskussion kring validitet och reliabilitet i uppsatsen, metodologiska reflektioner samt forskningsetiska överväganden. I kapitlet därefter presenteras undersökningens empiriska resultat. De presenteras i form av tabeller som tagits fram för att kunna besvara studiens forskningsfrågor. Detta följs av ett analyskapitel där det empiriska materialet analyserats utifrån studiens teoretiska ramverk. Detta avsnitt följs av ett kapitel som redogör för uppsatsens slutsatser, där resultaten beskrivs i relation till studiens syfte och forskningsfrågor. Därefter kommer en avslutande diskussion som kopplar resultaten till tidigare forskning samt reflekterar över metodval och forskningsprocessen. Avslutningsvis presenteras våra tankar kring möjligheter till vidare studier inom ämnet i kapitlet framtida forskning.

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras vilka förutsättningar som finns att fylla kunskapsluckor inom ämnet, den forskning som tidigare har gjorts på ämnet och varför detta är relevant för den här uppsatsen.

Kommunikation om klimatförändringar är ett välbeforskat ämne och ett växande forskningsfält. Tidig forskning inom ämnet fokuserade till huvudsak på vetenskaplig kommunikation om klimatförändringar, skrivet i första hand för andra forskare. Sedan dess har fältet växt och innefattar idag studier av alla typer av kommunikation som rör miljö- och klimatfrågan. Studiet av ämnet sträcker sig över flera olika forskningsdiscipliner, vilket visar på komplexiteten och relevansen i ämnet (Agin och Karlsson 2021, ss 431-432).

Många av de studier som undersöker kommunikation kring klimatförändringar härstammar från det medie- och kommunikationsvetenskapliga fältet, där nyhetsmedier och publiken ofta utgör studieobjektet. Det stora intresset för denna typ av studier tyder på att medierad och journalistisk kommunikation kring miljö- och klimatfrågan har betydelse för samhället och i att forma människors attityder i frågan (Agin och Karlsson 2021, s 439). En ofta använd metod för dessa studier är innehållsanalys - främst kvantitativ, men även kvalitativa analyser förekommer. Majoriteten av studierna inom ämnet är utförda i en västerländsk kontext, vanligtvis i USA eller England (Agin och Karlsson 2021, ss 439-442, Schäfer och Schlichting 2014, ss 149-150). Resultat från tidigare studier visar att rapporteringen om klimatförändringar överlag har ökat i nyhetsmedier (Ford och King 2015, ss 140-141) och att nyhetsmedier till stor del fokuserar på den samhälleliga dimensionen av klimatförändringar - människors medvetenhet om ämnet, hur de påverkas, försöker bekämpa samt bidrar till dessa förändringar (Hase m.fl. 2021, s 2). Tidigare forskning visar också att det finns skillnader i rapporteringen mellan länder, framförallt mellan länder i globala nord och globala syd. I det globala nord finns en större benägenhet att skriva om klimatvetenskap, medan det i globala syd är vanligare med nyheter som betonade utmaningarna och konsekvenserna för samhället i stort och hur dessa påverkar människors vardagsliv (Hase m.fl. 2021, s 8). I en studie som undersökte nyhetstidningars klimatrapportering i Indien framkom det att medier till stor del individualiserar nyheter om klimatförändringar genom att dels fokusera på dess effekter för individer och dels genom att informera om möjligheter för individer att skaffa sig mer kunskap i frågan. Vidare identifierade författarna fyra övergripande teman som präglade rapporteringen: "klimatförändringens effekter", "klimatvetenskap", "klimatpolitik" samt

“klimatförändringar och samhället”. Av dessa var nyheter relaterade till “klimatpolitik” och “klimatförändringar och samhället” i genomsnitt mest förekommande (Keller m.fl. 2020, ss 222-223).

Flera studier, utförda i USA, har undersökt och jämfört nyhetsbevakningen kring klimatet under en längre tidsperiod (Stecula och Merkley 2019, Mateu och Dominguez 2019, Ford & King, 2015, Boycoff & Boycoff 2004). Stecula och Merkley undersökte, i deras studie från 2019, hur klimatförändringar gestaltats i amerikanska nyhetsmedier mellan åren 1988-2014. Författarna använde sig av innehållsanalys för att analysera artiklar publicerade i de amerikanska tidningarna New York Times, Wall Street Journal, Washington Post och Associated Press. Baserat på tidigare forskning fokuserade man på tre typer av gestaltningar. Dessa var ekonomiska kostnader och fördelar med klimatåtgärder, konservativ- och fri-marknadsideologi samt osäkerhet och risker kring klimatförändringar. Resultaten visade att gestaltningar som, enligt tidigare forskning, minskar människors benägenhet att stötta och engagera sig i klimatåtgärder hade blivit mindre vanliga i traditionella medier. Även gestaltningar som betonar den ekonomiska skadan följt av klimatpolitik såg ut att ha minskat över tid. Gestaltningar som fokuserar på osäkerhet kring klimatfrågan hade också minskat avsevärt. Gestaltningar som präglas av konservativ ideologi var något som aldrig haft särskilt stort genomslag i traditionella medier, något författarna menar beror på att konservativa använder sig av argumentet att klimatpolitik medför ekonomiska kostnader när de kritiserar politiska åtgärder mot klimatförändringar. Istället såg man att gestaltningar som främjar stöd och engagemang för klimatåtgärder hos allmänheten hade ökat. Gestaltningar som betonar de ekonomiska fördelarna med klimatpolitik hade även de ökat avsevärt sedan 2008, samt gestaltningar som fokuserar på riskerna som kommer av att man inte agerar kring klimatfrågan.

I en komparativ studie från 2012 undersökte och jämförde Adam Shehata och David Nicolas Hopmann Sveriges och USA:s klimatrapportering. Studien använde sig av gestaltningsteorin och den huvudsakliga forskningsfrågan handlade om ifall nyhetsrapportering kring klimatförändringar främst influeras av politiska eliter eller vetenskaplig konsensus. Författarna använde sig av kvantitativ innehållsanalys och undersökte 1785 artiklar, över en 10-års period, ur två svenska respektive två amerikanska tidningar. Dessa var Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Washington Post och New York Times. Man gjorde också en fallstudie och analyserade nyhetsbevakningen av toppmötena i Kyoto och Bali. Resultaten visade att nyhetsrapporteringen inte skilde sig särskilt mycket mellan länderna. I båda fallen

verkade nationella politiska institutioner spela en mindre roll i formandet av nyhetsbevakningen kring klimatförändringar, vilket antydde att internationella faktorer kan ha större inflytande. De amerikanska tidningarna tog dock större hänsyn till aktiviteter som tog plats inom den nationella politiken och använde sig i större grad av inhemska politiska källor. Fallstudien visade att nyhetsbevakningen i Sverige och USA till stor del präglades av samma gestaltning, att den globala uppvärmningen är ett socialt problem orsakade av mänskliga aktiviteter. I den amerikanska pressens bevakning av Kyoto mötet fanns det även en tydlig gestaltning präglad av temat ekonomiska konsekvenser. Gestaltningar grundade på vetenskaplig osäkerhet och klimatskepticism var helt frånvarande i nyhetsrapporteringen kring de två toppmötena (Shehata och Hopmann 2012, ss 175-192).

Den stora mängd studier som finns inom ämnet visar på att detta är en viktig forskningsfråga att utforska. Genom att ansluta oss till forskningsfältet vill vi bidra med ytterligare kunskap och bredda insikterna i ett högst aktuellt ämne, som har inverkan på samhället i stort och individers vardagsliv. Även då det går att se likheter i nyhetsrapportering mellan olika länder och dra vissa generella slutsatser, är det viktigt att ta hänsyn till olika nationella kontexter som påverkar journalisters och nyhetsorganisationers arbete. För att bygga på den tidigare forskning som finns inom fältet vill vi utföra en jämförande studie av mediernas klimatrapportering över tid i en svensk kontext, något som inte gjorts i någon högre utsträckning. Även om vi således bidrar med ännu ett västerländskt perspektiv på ämnet (Agin och Karlsson 2021), menar vi att det är motiverat då ämnet är så pass relevant och viktigt för samhället.

3. Teori

I den här delen presenteras det teoretiska ramverk som kommer att ligga till grund för analysen följt av en diskussion kring valet av denna. Teorin som kommer att användas är gestaltningsteorin genom Robert Entmans (1993) definitioner.

3.1 Mediernas makt över samhället

Man har inom medie- och kommunikationsvetenskapen tidigare utgått från en metafor om en spegelbild vilken innebär att journalistiska artiklar har setts som att de representerar verkligheten genom vilka ämnen som väljs, hur aktörer gestaltas etc. Detta synsätt finns det dock inget stöd för i nutida forskning (Strömbäck 2014, s 113). Istället menar forskare att journalister och mediehus är påverkade av de begränsningar de tvingas göra när de gestaltar verkligheten, således kan man inte se det som att det de producerar är en ren spegelbild av verkligheten. Journalister måste i sitt arbete hela tiden göra, i olika hög utsträckning, medvetna eller omedvetna val kring vilka ämnen de väljer att rapportera kring, vilka som får komma till tals i texten, vilket berättarperspektiv de rapporterar från, hur aktörer eller situationer beskrivs etc. Detta innebär att medierna påverkar hur personer uppfattar verkligheten då de är ansvariga för hur de gestaltar den (Strömbäck 2014, ss 114-115).

Utifrån ett politiskt perspektiv blir studiet av mediebolagens makt genom gestaltningar mycket viktigt att studera då journalisterna genom sina gestaltningar kan påverka hur personer uppfattar makthavare och i förlängningen ha inflytande över det politiska spelet. Varje dag sker händelser inom politiken i form av debatter, nya lagförslag, budgetförslag etc. Det de flesta av oss ser är dock endast det som nyhetsmedier väljer att lyfta, vilket får konsekvenser i hur vi uppfattar olika händelser och de problem vi står inför (Strömbäck 2014, s 119). I denna studie utgår vi inte från en direkt politisk ansats genom att till exempel enbart studera hur medierna gestaltar politiker i relation till klimatfrågan. Istället ämnar vi att studera ämnet från ett bredare perspektiv där vi är lika intresserade av hur exempelvis forskare är gestaltade i artiklarna. Dock går det inte att frånga att klimatfrågan är en del av den politiska agendan och därför blir den politiska aspekten relevant att ta hänsyn till och lyfta. Eftersom klimatet är en fråga som rör oss alla blir det extra viktigt att studera hur pressen gestaltar klimatfrågan och hur gestaltningen har förändrats. De kan, beroende på hur de gestaltar klimatfrågan genom exempelvis tonalitet eller orsaksbeskrivningar, uppröra människor, göra dem rädda, arga eller omedvetna om vad som pågår (Strömbäck 2014, s 115). Det har det senaste decenniet skett en maktförskjutning från traditionella medier till

sociala medier. Dock har fortfarande traditionella nyhetsmedier en stor makt i samhället och är således fortsatt relevant att studera (Strömbäck 2014, s 131).

I studiet av journalistikens makt och inverkan på samhället finns det tre särskilt framstående teorier att välja mellan - gestaltningsteorin, dagsordningsteorin och gatekeepingteorin. Kortfattat handlar dagordningsteorin om hur medierna lyfter upp vissa ämnen i sina artiklar och därigenom sätter grunden för vad som uppmärksammas hos allmänheten (McCombs 2006, s 23). Gatekeeping handlar om hur denna selektivitet fungerar, alltså hur journalister väljer ut vissa ämnen (McQuail 2010, s 308). För denna uppsats blir dock gestaltningsteorin den mest självklara att använda då artiklarna som ligger till grund för analysen redan har gått igenom en urvalsprocess och ämnet redan finns på dagordningen. Det är således mer rimligt att analysera själva innehållet i dem än att studera hur selektionen och dagordningen är skapad. Gestaltningsteorin rekommenderas även att användas för studier som just studerar hur mediers gestaltning av verkligheten ser ut, vilket är precis det vi har för avsikt att göra (Strömbäck 2014, s 113). I nedanstående avsnitt följer en beskrivning av denna teori.

3.2 Gestaltningsteorin (Framing theory)

Gestaltningsteorin nämns för första gången i sociologen Erving Goffmans arbeten. Han menade att människan i varje kommunikativt sammanhang skapar gestaltningar då hon har en strävan efter att förklara sin tillvaro. I Goffmans texter handlar gestaltningsteorin således om den enskilda människan och har ingenting med medierna att göra (Strömbäck 2014, s 113). Flera andra forskare har skapat konkurrerande definitioner av vad gestaltningsteorin innebär. Pan och Kosicki (1993) definierar det som “placing information in a unique context so that certain elements of the issue get a greater allocation of an individual's cognitive resources” (Pan & Kosicki 1993, s 57). Giltlin (1980) beskriver gestaltningar som “persistent selection, emphasis and exclusion” (Giltlin 1980, s 7). Baden (2020) ser journalister som gestaltningsskapare och menar att deras syfte är att skapa nyheter så att publiken kan förstå dem.

Inom gestaltningsteorin har dock Robert Entmans definition blivit en av de mest framträdande och mest använda. Det är av denna anledning som hans definition är den som den här uppsatsen tar avstamp i. I denna studie kommer hans förklaringar att fungera som ett teoretiskt ramverk som underbygger analysdelen. Entman (1993) menar att man genom en

text kan bygga olika gestaltningar genom att göra vissa delar mer *framträdande* (salient) och på så sätt påverka hur läsaren uppfattar ett visst ämne eller en viss aktör. *Framträdande* syftar här på att belysa vissa delar av en text på ett sätt som gör att läsaren uppmärksammar det eller minns det lättare. Detta kan exempelvis göras genom placering, upprepning eller användandet av kulturella igenkännbara symboler. Entman (1993) menar att det finns fyra olika delar i kommunikationsprocessen där gestaltningarna kan påverkas eller påverka - hos den som kommunicerar texten, i texten, hos mottagaren och inom olika kulturer. Den som skapar texten måste under hela arbetet göra, i olika hög utsträckning, medvetna eller omedvetna val byggda på dennes egna gestaltungsramar (Entman 1993, s 51). Texten i sig innehåller sedan en rad olika gestaltningar i form av nyckelord, stereotyper, informationskällor och teman. Även frånvaron från nyss nämnda exempel påverkar gestaltningen i texten. Mottagaren av texten tar i sin tur antingen till sig de gestaltningar som har skapats eller missuppfattar dessa på ett sätt som gör att texten blir något annat än vad som var tänkt från början. Olika kulturer kan ses som en empirisk uppsättning av olika gestaltungsramar som visar på hur dessa ser ut inom dess diskurs (Entman 1993, ss 52-53). Entman (1993) menar att gestaltningen inom dessa fyra olika delar fungerar på liknande sätt, nämligen genom "selection and highlighting, and use of the highlighted elements to construct an argument about problems and their causation, evaluation, and/or solution" (Entman 1993, s 53). I den här studien kommer vi inte ha möjlighet att studera effekterna av de gestaltningar som journalisterna skapar på grund av tidsmässiga skäl. Vi kommer därför använda oss av påverkan hos den som kommunicerar och framför allt påverkan i texten och genom operationalisering studera hur journalisterna gör vissa delar framträdande för att sedan i analysen studera hur detta skapar gestaltningar kring klimatfrågan.

Genom att studera gestaltningen i olika nyhetsartiklar kan man som medieforskare förstå vilken makt journalister och mediehus har över publiken och samhället. Det är dock viktigt att belysa att författaren till texten omöjligt kan veta vilka effekter som texten kommer få - läsaren kanske gör andra tolkningar än de som författaren hade tänkt. En fullständig makt går aldrig att uppnå (Entman 1993, s 53).

Gestaltningsteorin är en bred teori med många olika användningsområden, men kan i huvudsak delas upp i tre olika funktioner. Teorin kan fungera som ett sätt att studera hur medier konstruerar en verklighet genom dess gestaltningar och på så sätt hur de påverkar människors uppfattning av denna verklighet. Man kan också se det som att gestaltningsteorin underbygger olika maktstrukturer och ideologier genom att gestalta verkligheten på ett sätt

som stämmer överens med dem. I ett tredje perspektiv kan gestaltningsteorin ses som en funktion för att studera hur representativiteten i mediernas innehåll ser ut och hur de fungerar (Strömbäck 2014, s 113). För denna studie kommer den första funktionen vara av vikt då vi studerar vilken verklighet kring klimatsituationen som journalisterna skapar. I förlängningen visar detta även på hur påverkan på samhället ser ut, dock kommer inte det var något som studeras i det här arbetet. Då vi lägger stor vikt vid att studera aktörerna i artiklarna och förekomsten samt gestaltningen av dessa spelar även den sista funktionen en roll för denna studie.

3.3 Gestaltningstyper

I relation till gestaltningsteorin har man tagit fram och studerat vilka gestaltningstyper som är de mest populära i nyhetsmediernas innehåll. Dessa gestaltningstyper fungerar olika, men man har kunnat konstatera att de allihop har som syfte att påverka sin publik (Semetko & Valkenburg 2000, s 95). Populariteten i dessa gestaltningstyper utgår från ett amerikanskt perspektiv, vilket inte är samma geografiska område som studeras i denna uppsats. Dock fungerar dessa som en grund för att få ett grepp om analysen och genom denna studie kommer vi även kunna se ifall populariteten i dessa även finns i de svenska artiklar som vi har för avsikt att studera. De gestaltningstyper som är mest populära att använda i nyhetsmedier är konfliktgestaltning (conflict frame), human interest-gestaltning (human interest frame), ekonomisk konsekvensgestaltning (economic consequences frame), moralgestaltning (morality frame) och ansvarsgestaltning (responsibility frame) (Semetko & Valkenburg 2000, s 95).

3.3.1 Konfliktgestaltning

Denna typ av gestaltning var en av de mest detekterade i de artiklar publicerade av olika mediebolag. Konfliktgestaltningen innebär att man som journalist vinklar artikeln på ett sätt som gör att man får fram sitt budskap genom att ställa de olika aktörerna i texten i konflikt med varandra. Detta är en extra hög förekommande gestaltningstyp när det gäller politisk rapportering och framförallt i samband med olika valrörelser (Semetko & Valkenburg 2000, s 95)

3.3.2 Human-interest-gestaltning

Human-interest-gestaltning innebär att man i artiklar bygger på en känslomässig rapportering kring ett problem, händelse eller fråga. Detta görs för att nyheterna ska framstå som mer

personliga. Det är också ett sätt att väcka och hålla läsarens uppmärksamhet längre (Semetko & Valkenburg 2000, ss 95-96).

3.3.3 Ekonomisk konsekvensgestaltning

Denna gestaltningstyp innebär att journalisten rapporterar om ett event, ett problem eller dylikt i form av dess ekonomiska konsekvenser. Dessa konsekvenser kan ha inverkan på individer, grupper, organisationer, länder etc (Semetko & Valkenburg 2000, s 96).

3.3.4 Moralgestaltning

När en aktör i en text har funktionen att lyfta en moralisk eller religiös fråga så använder sig journalisten av moralgestaltning. Journalistiken har ett krav på sig att vara objektiv och kan därför inte på eget bevåg lyfta dessa typer av frågor, därför är det lättare att intervjua någon aktör som istället får göra det medan journalisten intervjuar eller lyfter denna i sin artikel utan att själv ta ställning (Semetko & Valkenburg 2000, s 96).

3.3.5 Ansvarsgestaltning

Denna typ av gestaltning går att identifiera i artiklar som ställer individer, grupper eller makthavare till svars för ett problem. Genom denna gestaltningstyp gestaltas således problemet på ett sätt som hävdar att det finns en lösning som innebär att den som utpekas som ansvarig faktiskt tar sitt ansvar (Semetko & Valkenburg 2000, s 96).

3.4 Användningen av det teoretiska ramverket i uppsatsen

Trots att gestaltningsteorin till viss del handlar om effekterna som gestaltningar får kommer vi i den här studien, av tidsmässiga skäl, endast fokusera på hur ämnet är gestaltat i texterna. Teorin har använts under hela arbetet med uppsatsen och har hela tiden legat till grund för de val som har gjorts. Den har även översatts till en kvantitativ innehållsanalys för att kunna generera ett resultat. I utformandet av forskningsfrågorna har olika delar av gestaltningsteorin legat till grund för respektive fråga. Gestaltningstyper, aktörsgestaltningar, orsaksgestaltningar och tonaliteten i texten har alla utformats som var sin forskningsfråga. Även längden på artiklarna, som kan ses som en typ av gestaltning då detta speglar hur mycket vikt journalisten lägger vid klimatfrågan utgör en forskningsfråga. I utformandet av kodschemat (se bilaga 1) har det teoretiska ramverket också tagits hänsyn till. En annan forskare hade möjligtvis gjort en annan avvägning av vilka variabelvärden som borde vara med eftersom det inom gestaltningsteorin inte finns någon tydlig klassificering kring vilken

tonalitet en text kan ha, vilka orsaker som kan beskrivas etc. Då både frågeställningarna och kodschemat (se bilaga 1) har grund i det teoretiska ramverket bygger följaktligen även analysen på detta.

3.5 Val av källor

Till avsnitten om tidigare forskning har vi valt ut vetenskapliga artiklar som studerat samma ämne som vi ämnar göra, samt studier som i de flesta fall använt sig av gestaltningsteorin. Vi har valt ut studier som använder sig av en liknande forskningsdesign som oss och som har utgått från liknande frågeställningar. Dessa är viktiga för att fördjupa förståelsen för ämnet och för det specifika forskningsproblem vi vill undersöka. De är också relevanta för uppsatsen då de kan bidra med förståelse och förklaring till de resultat vi kommer komma fram till. Till teoridelen har vi utgått från artiklar och böcker som är kända och välanvända i liknande sammanhang. Det är dels forskare och författaren vi har kommit i kontakt med tidigare under studietiden, dels källor som vi har hittat efter litteratursökningar och genom referenser i andras verk. Utöver detta har vi använt oss av relevanta kursböcker. I sökandet efter källor har vi främst använt oss av Uppsala universitetsbiblioteks sökmotor, samt databaserna Communication and Mass Media Complete och Google Scholar. Genom dessa har vi kunnat avgränsa sökningarna för att få fram det material som är mest relevant för uppsatsen.

4. Metod

I detta avsnitt presenteras den kvantitativa metoden som ligger till grund för analysen, de metodologiska överväganden som har gjorts för att uppfylla studiens syfte, hur studien har genomförts samt de etiska aspekterna kring uppsatsen.

4.1 Forskningsdesign

En forskningsdesign ska fungera som ett sätt att välja inriktning för hur studien ska genomföras och hur den ska se ut. Det finns en rad olika forskningsdesigner att välja mellan när upplägget ska konkretiseras. Exempel på några av dessa är fallstudie, aktionsforskning, experimentell och utvärdering (Lindstedt 2019, s 95). Till vår studie, där vi har haft för avsikt att undersöka hur svensk press rapportering om klimatfrågan har förändrats under de senaste fyra decennierna passade dock en longitudinell forskningsdesign bäst. Det hade även gått att argumentera för att en jämförande forskningsdesign hade varit passande i och med att vi de facto strävat efter att just jämföra hur rapporteringen såg ut för fyrtio år sedan och hur den ser ut idag. Dock är det förändringen över tid som är huvudtemat i vår studie vilket således gör den longitudinella forskningsdesignen mer passande då denna lämpar sig för just detta (Lindstedt 2019, s 95). Den longitudinella forskningsdesignen menar dock vissa forskare är för stor för att kunna användas i ett examensarbete eftersom tanken är att man studerar samma fenomen/personer eller liknande under olika tillfällen ofta med flera års mellanrum (Lindstedt 2019, ss 95-96, Bryman 2018, ss 92-93). Vi argumenterar dock för att vår studie ändå räknas in inom den longitudinella forskningsdesignen då vi studerat ett ämne under tid, det enda vi frångått från är att vi inte började studien under 1981. Faktum är dock att vi har studerat samma material i vår studie nu som om vi rent fysiskt hade börjat vår studie 1981.

4.2 Metodval

Vid valet av metod är det centralt att titta på vad man vill få fram genom sin studie, alltså vilka frågeställningar och syfte som studien bygger på. Genom att ta detta i beaktande är det möjligt att välja en lämplig metod för både insamling och analys och således uppnå det bästa resultatet (Lindstedt 2019, s 97). Den här studien har utgått från den övergripande forskningsfrågan "hur har gestaltningen av klimatfrågan i svensk nyhetspress förändrats från

1980-talet fram till idag?”. Syftet med studien har således varit, utöver att undersöka hur gestaltningen ser ut, även förstå hur journalisters gestaltning av klimatfrågan har förändrats över en längre tidsperiod. För att kunna skapa ett trovärdigt resultat som säger något om förändringen över tid behövs ett större urval material, vilket görs med hjälp av en kvantitativ metod. Genom en kvalitativ metod kan man studera färre artiklar mer ingående och skapa djupgående förståelse för hur texterna är uppbyggda. Detta har dock inte varit syftet med denna studie. Genom forskningsfrågorna ville vi ha svar på vilken orsaksgestaltning som används och hur detta har sett ut under den valda tidsperioden, hur tonaliteten i rapporteringen har förändrats, vilka gestaltningstyper som är vanligast förekommande och om detta skiljer sig mellan de olika åren, hur aktörsgestaltningar ser ut samt ifall längden på artiklarna har förändrats. För att uppfylla studiens syfte och kunna besvara dessa frågor var den kvantitativa innehållsanalysen ett nödvändigt val då den gav oss möjlighet att, genom att använda ett kodschema (se bilaga 1) som tydligt utgår från forskningsfrågorna, analysera innehållet i en större mängd artiklar från varje nedslagsår. Den kvantitativa metoden stärker således reliabiliteten i studien (Karlsson & Johansson 2019, ss 171-173, Bryman 2018, ss 360-162). Undersökningen har utgått från ett induktivt angreppssätt. Vi har utgått från ett brett urval av artiklar och utfört kvantitativa observationer för att sedan dra en generaliserande slutsats baserat på ett antal premisser. Vi har alltså inte varit intresserade av att testa de teorier som ligger till grund för studien (deduktivt), även om detta är den mer klassiska inriktningen för kvantitativ metod (Hjerm m fl 2014, s 25).

4.3 Kvantitativ innehållsanalys

Den kvantitativa innehållsanalysen är en metod där man systematiskt och objektivt analyserar ett material, oftast i form av tryckta texter och källor vilket är fallet i denna studie. Materialet som studien utgått ifrån består av tryckta tidningsartiklar från svenska nyhetstidningar, som finns tillgängliga via Kungliga Bibliotekets databas. Genom att använda förutbestämda kategorier, vilket vi har gjort då vi har utformat kodschemat (se bilaga 1), är syftet med metoden att kvantifiera innehållet för att, i det här fallet, kunna dra slutsatser kring hur journalistiska gestaltningar har förändrats över tid. Eftersom trender och förändring över tid är en central aspekt av studiens syfte lämpar sig den kvantitativa metoden väl då den ofta används för att besvara denna typ av frågeställningar (Bryman 2018, ss 358-360). Kodning utgör en central del vid en kvantitativ innehållsanalys. I utformandet av kodningschemat (se bilaga 1) har vi utgått från uppsatsen frågeställningar. Variablerna har således utarbetats för

att kunna besvara de olika aspekter som forskningsfrågorna berör. De mest framstående av dessa är orsak, samhällelig eller individuell relevans, tonalitet, gestaltningstyp, aktörer och längd. Efter varje variabel följer en kodinstruktion (se bilaga 1) som talar om vad de olika koderna innebär, samt tydliggör eventuella oklarheter som kan uppstå när en viss variabel ska koder. Kodinstruktionen (se bilaga 1) är ett viktigt verktyg då den bidrar till att säkerställa att kodningen sker konsekvent, vilket är centralt för att studien ska kunna hålla en god reliabilitet (Bryman 2018, ss 369-370).

Den kvantitativa innehållsanalysen gör det lätt att konkret beskriva hur man har gått till väga när man utfört sin studie, det är därför en väldigt transparent forskningsmetod. Den lämpar sig bra för longitudinella undersökningar när man har för avsikt undersöka hur förekomsten av något har förändrats över tid - vilket är det vi har gjort. Det är viktigt att tänka på att det, trots att denna metod ofta beskrivs som objektiv, ändå finns ett visst utrymme för tolkning hos den som kodar materialet. För att minska utrymmet för den individuella tolkningen har vi gått igenom alla variabler och diskuterat vilka möjliga tolkningar som kan göras och hur vi på bästa sätt kan skapa kodinstruktioner (se bilaga 1) som bidrar till en konsekvent tolkning av materialet. En annan kritik som ibland riktas mot kvantitativ innehållsanalys är att den enbart är deskriptiv och inte förklarande. Studier som använder denna metod kan dock komma fram till intressanta resultat som lägger grunden för vidare uppföljningsstudier. Man kan till exempel komplettera med en kvalitativ innehållsanalys för att kunna göra en djupare analys (Bryman 2018, ss 377-381). För att uppfylla studiens syfte och svara på frågeställningarna var en kvalitativ innehållsanalys dock inte nödvändig för denna uppsats.

4.4 Urval

För att besvara forskningsfrågorna och förstå hur svensk press har gestaltat klimatfrågan under de senaste 40 åren har ett urval av artiklar från 1981 till 2021 ur Sveriges, vid skrivande stund, tre största nyhetstidningar genomförts. Dessa tre är Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Aftonbladet (Ocast, 2021 [Hämtat 2022-10-27]). Målet med urvalet har varit att få fram ett representativt material som gör det möjligt att i viss mån generalisera resultatet. Vi har använt oss av Kungliga Bibliotekets databas för att hitta material och sedan gjort insamlingen och organiseringen av materialet själva. Genom att vända sig till tillgängliga arkiv har vi fått tillgång till stora mängder data, samt äldre material vilket är väsentligt för att kunna besvara vår frågeställning. Istället för att utgå från ett redan bearbetat

urval har vi valt att själva göra insamlingen, på så sätt har vi kunnat anpassa materialinsamlingen utifrån våra specifika frågeställningar och tidsavgränsningar (Karlsson & Johansson 2019, ss 176-177).

Vi har för den kvantitativa analysen genomfört ett systematiskt urval av artiklar där år, tidning och sökord fungerade som sökfunktioner i urvalsprocessen. Sökorden vi använde var: miljö OR klimat OR klimatfrågan OR miljöfrågan OR natur OR utsläpp. Dock kom alla ihopsatta ord upp utan att de var tvungna att skrivas in som sökord, artiklar innehållande "klimatfrågan" och "miljöfrågan" hade således kommit upp oavsett om vi hade haft med dem som sökord eller inte. För att avgränsa urvalet ytterligare gjorde vi ett slumpmässigt urval där vi slumpade fram en månad att studera under åren 1981, 1991, 2001, 2011 och 2021. Valet av år grundar sig i att vi ville göra nedslag med ett tio-års spann, med material från en månad respektive år då detta resulterade i en rimlig mängd analysmaterial för uppsatsen omfång. Valet av att göra nedslag var tionde år grundade sig i en tanke om att det under tio år skulle ha skett tillräckligt stora förändringar som var värda att studera. Att börja studien från och med 1981 var fördelaktigt för oss då 80-talet var ett viktigt decennium för klimatdebatten (Ekstrand 2015). Att studera artiklar som ligger så nära vår egen tid som möjligt var även fördelaktigt då detta ökar relevansen i vår studie. Därför såg vi det som ett problem att starta vår urvalsprocess senare än 1982 eftersom vi i sådana fall inte hade kunnat få med artiklar efter 2019 i vårt sista nedslag. Eftersom vi utgår från en svensk kontext blir det problematiskt att starta med 1980 då folkomröstningen i kärnkraft skedde detta år vilket kan påverka hur rapporteringen såg ut och därför påverka vårt resultat. 1982 är också problematiskt då det var ett valår samt att det gjorts liknande uppsatser som utgått från detta år (Eidewing & Bennet 2012). Att göra ett urval från 1981 ansåg vi därför vara det mest fördelaktiga. I och med att vi har valt att göra nedslag var tionde år var det svårt att undvika att alla år skulle vara helt oberoende från större händelser som kan ha kommit att påverka resultatet. Exempel på detta är att det 1991 var valår och 2001 pågick ett stort klimatmöte, men det kan även finnas andra händelser som kan ha kommit att påverka innehållet i artiklarna.

För varje tidning valde vi att slumpa fram en ny månad för att stärka vårt resultat, eftersom vi då undvek problemet som kan uppstå ifall det under någon månad hände något speciellt, vilket hade gett ett missvisande resultat. Vi gick därefter igenom de olika artiklarna från den framslumpade månaden och sållade bort dem som inte passade in i urvalet. Vi kom efter urvalsprocessen upp i 142 artiklar. Fördelningen av klimatrelaterade artiklar mellan de olika tidningarna varierade vilket ledde till att det inte har valts ut lika många artiklar från varje

tidning och månad. Totalt har 60 artiklar från Dagens Nyheter, 55 artiklar från Svenska Dagbladet och 27 artiklar från Aftonbladet analyserats. Då syftet med studien har varit att jämföra svenska tidningars klimatrapportering, och inte specifikt dessa tre tidningar, ansåg vi dock att detta inte var ett problem för studiens resultat. Urvalet gav oss ett omfattande material som möjliggjort en fullständig och trovärdig analys från vilken vi har kunnat besvara studiens forskningsfrågor.

I urvalsprocessen har artiklar som inte är skrivna av tidningens egna journalister valts bort då dessa tenderar att innehålla gestaltningar och åsikter som tidningarna själva inte står för. I flera fall är dessa artiklar inte heller skrivna av journalister vilket gör de irrelevanta att studera för oss då studiens syfte är att förstå journalistiska gestaltningar. Detta kan exempelvis vara debattartiklar och ledare. Artiklar utan något nyhetsvärde (exempelvis TV-bilagor) har också valts bort då dessa inte bidrar till att uppfylla syftet med studien.

4.5 Genomförande

4.5.1 Kodschema

Uppsatsen har byggt på en analys av journalistiskt skrivet material genom ett kodschema (se bilaga 1). Detta är i linje med vad som rekommenderas för en kvantitativ innehållsanalys (Bryman 2018, ss 369-370). Kodschemat (se bilaga 1) har byggts upp genom variabler och variabelvärden där antalet uppgick till tolv variabler. Variabeln kring aktörer kan betecknas som en variabelgrupp då den består av flera variabler inom samma kategori. Variablerna är utformade för att kunna besvara den övergripande forskningsfrågan - alltså hur svensk press har gestaltat klimatfrågan från 1981-2021 - och i kombination med varandra ge svar på de underliggande forskningsfrågorna. De bygger även på det teoretiska ramverk som ligger till grund för studien.

Variabel 1-6 är utformade som identifikationsvariabler och används främst som oberoende variabler i analysen. De lyder som följande: rubrik på artikeln, datum då artikeln publicerades, tidning som artikeln publicerats i, år för publicering, och artikellängd. Dessa variabler möjliggör för en jämförande analys och gör att det går att se var eller när de olika artiklarna är publicerade. Artiklarna har även tilldelats varsitt ID-nummer som är uppbyggt efter tidning, år och nummer där Dagens Nyheter skrivs som tidning 1, Svenska Dagbladet som tidning 2 och Aftonbladet som tidning 3. 1981 är 1, 1991 är 2 och så vidare. En artikel

publicerad 1981 i Dagens Nyheter och som är den första vi analyserar därifrån har således fått ID-nummer 1101.

Variabel 7 är en variabelgrupp som består av flera variabler. Variabelgruppen betecknas som "aktörer" inom vilken olika typer av aktörer ses som olika variabler. Denna variabelgrupp tar reda på vilka aktörer som finns med i artiklarna då detta är en viktig del av gestaltningsteorin och utgör även en av våra forskningsfrågor. Genom att jämföra denna variabel med andra variabler som exempelvis tonalitet och gestaltningstyp kan man upptäcka hur aktörerna gestaltas. Varje gång en ny aktör har upptäckts i artiklarna har antingen en ny variabel inom variabelgruppen skapats eller så har den lagts till i en redan existerande variabel. Exempelvis ligger akademi och forskare i samma variabel då dessa ligger nära varandra.

Variabel 8 mäter vad som ses som orsaken till klimatförändringarna i artiklarna och ser om det är ett mänskligt agerande eller naturliga orsaker som det hänvisas till. Denna variabel bidrar till att besvara forskningsfrågan om vad som ses som den främsta orsaken till klimatförändringarna under de olika decennierna.

Variabel 9 mäter relevansen i artiklarna och bidrar till att besvara forskningsfrågan som handlar om orsak och hur klimatfrågans relevans gestaltas. Relevans kan syfta på flera olika saker, men här menas det fokus som artikeln har - alltså samhälleligt eller individuellt.

Variabel 10-11 mäter tonaliteten och den känslomässiga rapporteringen i artiklarna och besvarar forskningsfrågan kring ifall och hur tonaliteten har förändrats samt ifall artiklarna är mer eller mindre känslostyrda idag än vad de var 1981.

Variabel 12 är direkt kopplad till det teoretiska ramverket och handlar om hur man gestaltar både situationen och aktörerna i artiklarna. Den här variabeln svarar på forskningsfrågan kring gestaltningstyper, men kan också användas i relation till aktörer (liksom de flesta andra variablerna) för att besvara den forskningsfrågan.

4.5.2 Tillvägagångssätt, bearbetning och analys

Genomförandet av studien har byggts på Inger Lindstedts rekommendation om upplägg av kvantitativ analys som hon presterar i boken "Forskningens hantverk" (2019). Det första steget efter urvalsprocessen, när vi hade ett färdigt insamlat material, var att göra ett urval på 20 artiklar (10% av det förväntade urvalet). Steg två var sedan genomföra ett interkodarreliabilitetstest för att kontrollera att kodschemat (se bilaga 1) uppfyllde hög validitet - alltså att variablerna mätte det som forskningsfrågorna efterfrågar, samt hög reliabilitet - att kodinstruktionerna (se bilaga 1) fungerade och gav en konsekvent kodning av materialet. Vi valde att använda Cohen's Kappa då detta typ av test var lätt att hitta information om och även fanns förprogrammerat i SPSS (vilket är programmet vi har använt för kodning och analys). Efter ett första test fick vi relativt dåliga resultat - kodningen skilde sig i hög grad mellan oss som kodade. Detta gällde framförallt variablerna om orsak, gestaltningstyp, tonalitet och känslomässig rapportering. Vi valde då att gå igenom dem och alla andra variabler igen och utveckla kodinstruktionerna (se bilaga 1) så att de blev tydligare samt att vi la till variabelvärden som vi ansåg saknades. Efter ett andra test var värdena betydligt högre. Nästan alla värden hamnade på 0,5 eller högre, exempelvis hamnade tonalitetsvariabeln på 0,538 och orsaksvariabeln på 0,5. Detta räknas som tillräckligt höga nivåer för att genomföra en studie (DATAtab 2022 [Hämtat 2022-12-15]) Dock låg variablerna gestaltningstyp och känslomässig rapportering fortfarande på under 0,3, vilket är något lågt. Vi beslutade ändå att ta med dessa variabler i analysen och lösa eventuella kodarproblem genom att diskutera med varandra under processens gång i de fall där det uppstod oklarheter. På så sätt ansåg vi att vi kunde höja reliabiliteten i studien. För att se exempel på hur kodningen har gått till, se bilaga 4. Analysprocessen påbörjades efter att urvalet hade gjorts. Vi delade då upp artiklarna och kodade sedan en artikel i taget till dess att allt var färdigt. Resultatet lades sedan in i olika korstabeller i SPSS där olika variabler analyserades mot varandra för att få fram relevanta resultat. För att få svar på forskningsfrågorna korsades de beroende variablerna, variablerna som handlar om olika typer av gestaltning, med de oberoende variablerna, främst tidsvariabeln då detta är en central aspekt av studiens syfte. Variabeln för artikellängd som ursprungligen hade innehållit sju variabelvärden slogs ihop till färre variabelvärden för att göra det lättare att genomföra en jämförande analys. Även aktörsvariablerna gjordes om till att bestå av ifall de var förekommande eller inte, detta av samma anledning som ovanstående. På grund av begränsningar i utrymme hade vi inte möjlighet att presentera resultatet för alla separata aktörer i alla olika korstabeller. Vi valde därför ut två aktörer som vi presenterade i relation

till "huvudsaklig gestaltningstyp" och "tonalitet", dessa var "politiker" och "akademi/forskare". Vi valde ut dessa aktörer då de överlag nämndes i hög grad i artiklarna, gav tydligast resultat samt att dessa, framförallt politiker, är centrala aktörer inom gestaltningsteorin (Strömbäck 2014, s 119). Då aktörsvariablerna även innefattade kvantitativa variabler användes funktionen med medelvärde i en tabell, där presenterades alla aktörsvariabler som fanns med i kodschemat (se bilaga 1).

4.6 Validitet och reliabilitet i uppsatsen

I studien har högsta möjliga validitet och reliabilitet strävt efter att uppnå. Undersökningen bygger endast på de forskningsfrågor som vi utgått ifrån. Forskningsfrågorna har besvarats genom en kvantitativ analys och med grund i gestaltningsteorin vilket går i linje med studiens övergripande syfte.

En aspekt att diskutera kopplat till brister i validitet och reliabilitet i studien är det faktum att den bygger på artiklar från Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Aftonbladet. Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet är båda morgontidningar medan Aftonbladet är en kvällstidning. Detta kan ses som något som minskar reliabiliteten i studien då morgon- och kvällspressen ofta skiljer sig åt i vilka ämnen som man rapporterar om och framför allt hur ämnena framställs, vilket kan ge skeva resultat. Vi är dock i denna studie inte intresserade av hur "svenska morgontidningar" gestaltar klimatfrågan, utan hur "svensk press" gestaltar den. Det hade då varit felaktigt att räkna bort all kvällspress. Valet av tidningar har gjorts genom ett strategiskt urval där vi har valt ut de tre största svenska tidningarna sätt till läsarantal (Karlsson & Johansson 2019, s 179, Ocast 2021 [Hämtat 2022-10-27]). Under kodningsprocessen genomfördes två interkodarreabilitetstest för att förstärka reliabiliteten i studien. Dessa genomfördes på 10% av det analyserade materialet. Det första testet resulterade i låga resultatnivåer på några av variablerna. Dessa gjordes därför om eller kompletteras med mer utförliga kodinstruktioner (se bilaga 1). Efter test två hade genomförts hade värdena på de flesta variabler höjts till över 0,5, men två stycken resulterade fortfarande i för låga siffror (0,3). Istället för att korrigera dessa variabler ytterligare valde vi av tidsmässiga skäl istället att sitta tillsammans och utföra kodningen (trots att vi delade upp artiklarna mellan oss) för att lätt kunna diskutera möjliga oklarheter och på så sätt säkerhetsställa att vi kodade på samma sätt och därigenom höja reliabiliteten i studien.

I slutskedet av arbetet uppmärksammades det att signifikansvärdena med fördel skulle ha testats med hjälp av Chi-två tester. Istället har One-Way ANOVA använts som signifikanstest

vilket vi är medvetna om kan vara något missvisande. På grund av tidsmässiga skäl har vi behållit de ursprungliga signifikansvärdena och för tydlighetens skull förklarat vilka variabler i korstabellerna som har fungerat som beroende och oberoende.

4.7 Metodologisk reflektion

Syftet med undersökningen har varit att förstå hur svenska journalister gestaltar klimatfrågan i nyhetstidningar och hur detta har förändrats över tid. Vi har alltså studerat hur gestaltningen ser ut och inte vilka effekter den har på publiken. För att kunna säga något om publikeffekter hade en annan typ av undersökning behövt göras, kanske med hjälp av kvalitativ metod eller en triangulering av metoder. Det hade också blivit aktuellt att ta in fler teoretiska perspektiv för att få in ytterligare aspekter på ämnet. På grund av begränsningar i tid och omfång har vi valt att inte studera denna aspekt av gestaltningens effekt på mediepubliken. Denna undersökning bidrar dock till att fungera som ett underlag för vidare studier där syfte och forskningsdesign gör det möjligt att studera publikeffekter.

När vi tog fram de tolv variabler som kodschemat (se bilaga 1) består av utgick vi från de forskningsfrågor som studien grundar sig i. Det går såklart att diskutera huruvida dessa variabler på bästa möjliga sätt täcker in alla aspekter som vi hade för avsikt att undersöka. Utifrån forskningsfrågorna valde vi variabler som behandlade orsak och relevans, tonalitet och känslomässig rapportering, gestaltningstyper, aktörer och längd. Aktörsvariabeln gav oss möjlighet att se hur vanligt förekommande olika aktörer är i artiklar som berör klimatfrågan, samt hur sambandet mellan vilka aktörer som nämns och textens gestaltningstyp och tonalitet ser ut. Dessa variabler gav oss dock ingen möjlighet att säga något om huruvida exempelvis tonalitetet i en artikel beror på att en aktör framställs på ett visst sätt, eller på grund av att en aktör uttrycker sina egna åsikter på ett visst sätt. Detta gör det svårt att dra några djupare slutsatser kring hur aktörerna faktiskt gestaltas. I framtida studier som har för avsikt undersöka aktörsgestaltningar kopplade till klimatnyheter kan det således vara bra att utveckla variabler som lyckas synliggöra detta på ett tydligare sätt.

4.8 Forskningsetiska överväganden

Det finns ett antal etiska principer som är viktiga att ta hänsyn till när man utför forskning där människor är inblandade (Bryman 2018, s 170). Man måste överväga om deltagarna kan lida

skada eller uppleva något obehag genom sin medverkan eller om man inkräktar på någons privatliv. Man måste ta hänsyn till ifall det kan förekomma någon form av bedrägeri eller falska förespeglingar. Informationskrav innebär att berörda personer måste bli informerade av forskaren om studiens syfte, samtyckeskrav innebär att deltagarna själva måste bestämma om de vill vara med i undersökningen eller inte. Det finns också krav om att uppgifter som berör individer som ingår i undersökningen ska, i största möjliga mån, behandlas konfidentiellt samt att de uppgifter som samlas in enbart får användas i forskningssyfte (Bryman 2018, ss 170-171). Vår studie kommer inte baseras på människor som är direkt inblandade i forskningen, istället använder vi material som har skrivits och publicerats av individer i andra syften. Eftersom materialet består av journalistiska artiklar som publicerats frivilligt och med avsikt att vara offentliga är det inte nödvändigt att det finns ett samtycke från skribentens sida. Artiklarna som kommer användas till denna studie finns offentligt arkiverade, de är lättillgängliga och utgör inte någon känslig information, såsom privata uppgifter (Bryman 2018, ss 187-188).

Klimatförändringar är ett välbeforskat ämne där vetenskapen är relativt överens om dess orsaker och verkan. Uppfattningar kring klimatförändringarnas omfattning och giltighet kan dock gå isär och har visat sig kunna vara ett politisk kontroversiellt ämne (Ernström 2022 [Hämtat: 2022-12-15]). Vi som studerar ämnet avser att ställa oss neutrala i frågan. Vårt mål är att undersöka hur teman kopplade till klimatet presenteras i olika medier, inte att lägga in några värderingar i frågan. För att detta ska bli tydligt är det viktigt att forskningsprocessen präglas av transparens och att vi som forskare noggrant redogör för hur analysen av materialet har gått till och på vilka grunder vi drar våra slutsatser.

5. Resultat

I detta avsnitt presenteras de empiriska resultat som den kvantitativa innehållsanalysen har genererat.

För att besvara studiens forskningsfrågor och uppfylla syftet kring att studera hur svensk press gestaltning av klimatfrågan har förändrats från 1981 fram till 2021 kommer vi i detta avsnitt presentera de tabeller som kodningen har resulterat i. Avsnittets disposition följer de forskningsfrågor som studien grundas på - vilket är förtydligt i samband med respektive tabell. Tabell 1 hör dock inte till någon forskningsfråga utan är inkluderad för att presentera det analysmaterial som kodningen har genererat. Signifikansvärdet för alla tabeller nedan har mätts genom One-Way ANOVA.

5.1 Underlag

I denna studie har artiklar från Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Aftonbladet analyserats. De artiklar som har använts är tagna från en månad per tidning och decennium.

5.1.1 Tabell 1 - Antal artiklar per år och tidning

År för publicering	Dagens Nyheter	Svenska Dagbladet	Aftonbladet	Totalt
1981	13	8	5	26
%	50%	30.8%	19.2%	100%
1991	10	13	6	29
%	34.5%	44.8%	20.7%	100%
2001	11	13	4	28
%	39.3%	46.4%	14.3%	100%
2011	13	10	7	30
%	43.3%	33.3%	23.3%	100%
2021	13	11	5	29
%	44.8%	37.9%	17.2%	100%
Totalt	60	55	27	142

% | 42.3% 38.7% 19.0% 100%

Tabellkommentar: Tabell 1 jämför "tidning" med "år för publicering".

Resultaten är inte statistiskt signifikanta ($P=0.928$), vilket innebär antalet artiklar över tid inte har förändrats i någon högre grad.

Tabell 1 visar förekomsten av artiklar från varje tidning under respektive nedslagsår. Det finns ingen tydlig förändring i antalet artiklar över den valda tidsperioden för någon av tidningarna. 1981 publicerades 26 artiklar, 1991 publicerades 29, 2001 publicerades 28 stycken, 2011 publicerades 30 stycken och 2021 publicerades 29 stycken.

5.2 Orsaker bakom klimatförändringarna och ämnets relevans

Tabellerna i detta stycke besvarar F1: "Vad presenteras som den främsta orsaken bakom klimatförändringarna i artiklarna och gestaltas ämnet med en samhällelig eller individuell relevans? Har detta förändrats under den valda tidsperioden. För att besvara dessa frågor har vi tagit fram två korstabeller. I den första korsas den beroende variabeln "orsak" med den oberoende variabeln "år för publicering" för att visa den vanligaste oraksgestaltningen respektive år, samt för att se om det har skett någon förändring i vad som presenteras som den viktigaste orsaken bakom klimatförändringarna under den studerade tidsperioden. I den andra tabellen korsas den beroende variabeln "relevans" med den oberoende variabeln "år för publicering" för att klargöra om journalister oftast gestaltar klimatfrågan med en samhällelig eller individuell relevans, samt hur denna gestaltning har förändrats under den studerade tidsperioden. Dessa variabler är intressanta att undersöka då de ger oss en bild av hur journalister gestaltat orsak och relevans i relation till klimatfrågan under åren. Vilken orsak som presenteras bakom problemet påverkar i stor utsträckning vilka lösningar som ses möjliga och önskvärda och hur relevansen gestaltas kan påverka hur människor tar till sig ämnet.

5.2.1 Tabell 2 - Orsaksgestaltningar under de olika tidsperioderna

År för publicering	Människa/samh				Totalt
	Ingen nämns	älle	Naturlig	Båda nämns	
1981	2	20	0	1	26
%	19.2%	76.9%	0.0%	3.8%	100%
1991	5	22	1	1	29

%	17.2%	75.9%	3.4%	3.4%	100%
2001	6	21	1	0	28
%	21.4%	75.0%	3.6%	0.0%	100%
2011	8	22	0	0	30
%	26.7%	73.3%	0.0%	0.0%	100%
2021	3	23	1	2	29
%	10.3%	79.3%	3.4%	6.9%	100%
Totalt	27	108	3	4	142
%	19%	76.1%	2.1%	2.8%	100%

Tabellkommentar: Tabell 2 jämför ”orsak” med “år för publicering”. Resultaten är inte statistiskt signifikanta ($P=0.208$), vilket innebär att det inte finns någon tydlig förändring över tid. Vilken orsak som är främst förekommande går dock ändå att mäta.

Tabell 2 visar vilken övervägande orsak som presenteras som problemet till klimatförändringarna i artiklarna under de olika nedslagsåren. Resultatet visar att människor/samhället är det som förs fram som orsaken till klimatförändringarna under alla år. Det näst vanligaste är att “ingen nämns”. Naturliga orsaker är icke-existerande som orsak under de flesta åren och ligger som högst på 3,6%.

5.2.2 Tabell 3 - Ämnets samhälleliga eller individuella relevans respektive år

År för publicering	Individuell relevans/konsekvenser	Samhällelig relevans/konsekvenser	Totalt
1981	3	23	26
%	11.5%	88.5%	100%
1991	2	27	29
%	6.9%	93.1%	100%
2001	1	27	28
%	3.6%	96.4%	100%
2011	1	29	30
%	3.3%	96.7%	100%

2021	0	29	29
%	0.0%	100%	100%
Totalt	7	135	142
%	4.9%	95.1%	100%

Tabellkommentar: Tabell 3 jämför “övergripande relevans för artikeln” med “år för publicering”. Resultaten är inte signifikanta ($P=0.357$), det går således inte att se någon tydlig förändring över tid.

Tabell 3 visar vilken relevans artiklarna har haft under den studerade tidsperioden. Den samhälleliga relevansen är den klart mest framträdande (95,1% av totalantalet artiklar). Det finns dock en ökning där artiklarna får mer och mer samhällelig relevans under tidsperioden (88,5% 1981 - 100% 2021). Då resultaten inte är signifikanta kan denna ökning dock inte sägas gälla för en bredare population.

5.3 Tonaliteten i artiklarna

Tabellerna i detta stycke besvarar F2: “Hur har tonaliteten i rapporteringen förändrats under den valda tidsperioden? Har rapporteringen blivit mer eller mindre känslöstörd”. För att besvara dessa frågor har vi tagit fram två korstabeller. I den första korsas den beroende variabeln “tonalitet” med den oberoende variabeln “år för publicering” för att visa vilken huvudsaklig tonalitet som präglar artiklarna respektive år och således kunna se om det skett någon förändring i detta. I den andra tabellen korsas den beroende variabeln “känslomässig/icke känslomässig rapportering” med den oberoende variabeln “år för publicering” för att visa hur denna gestaltning sett ut och förändrats under den studerade tidsperioden. Dessa variabler är intressanta att undersöka då de visar hur journalister, genom språk och ordval, valt att presentera ämnet under åren och således vilken bild olika nyhetsmedier bidrar till att konstruera av ämnet.

5.3.1 Tabell 4 - Den huvudsakliga tonaliteten som präglar artiklarna respektive år

År för publicering	Neutral	Positiv	Negativ	Totalt
1981	14	1	11	26
%	53.8%	3.8%	42.3%	100%

1991	14	4	11	29
%	48.3%	13.8%	37.9%	100%
2001	13	4	11	28
%	46.4%	14.3%	39.3%	100%
2011	10	9	11	30
%	33.3%	30%	36.7%	100%
2021	12	3	14	29
%	41.4%	10.3%	48.3%	100%
Totalt	63	21	58	142
%	44.4%	14.8%	40.8%	100%

Tabellkommentar: Tabell 4 jämför "huvudsaklig tonalitet" med "årtionde för publicering". Resultaten är inte statistiskt signifikanta ($P=0.12$), de visar således inga markanta skillnader över tid.

Tabell 4 visar vilken tonalitet som varit vanligast förekommande i artiklarna under respektive år. Det vanligaste är att använda en neutral eller negativ tonalitet i artiklar som behandlar klimatfrågan. Alla år med undantag för 2011 ligger relativt lågt i positiv tonalitet, 2011 har en tredjedel av alla artiklar en positiv tonalitet. Det har skett en liten minskning av neutral tonalitet från 1981-2021. Då resultaten inte är signifikanta kan denna minskning inte sägas gälla för en bredare population.

Tabell 5 - Känslomässig/icke känslomässig gestaltning i artiklarna respektive år

År för publicering	Övervägande känslomässig	Övervägande icke-känslomässig	Totalt
1981	2	24	26
%	7.7%	92.3%	100%
1991	4	25	29
%	13.8%	86.2%	100%

2001	2	26	28
%	7.1%	92.9%	100%
2011	5	25	30
%	16.7%	83.3%	100%
2021	1	28	29
%	3.4%	96.6%	100%
Totalt	14	128	142
%	9.9%	90.1%	100%

Tabellkommentar: Tabell 5 jämför "år för publicering" med "känslomässig - icke känslomässig rapportering". Resultaten är inte statistiskt signifikanta ($P=0.445$) men visar ändå att en icke-känslomässig rapportering helt klart är den mest populära. Den känslomässiga variabeln fick låga värden (0,273) i interkodarreabilitetstestet och har kodats gemensamt i de fall som har varit oklara.

Tabell 5 visar hur många känslomässiga eller icke-känslomässiga artiklar som har publicerats kring ämnet under den valda tidsperioden. Resultaten visar att det inte finns någon förändring över tid, men att icke-känslomässig rapportering är den klart vanligaste gestaltungsformen.

5.4 Gestaltningstyper

Tabellerna i detta stycke besvarar F3: "Vilka gestaltningstyper används i artiklarna? Finns det någon förändring i detta under den valda tidsperioden?" För att besvara dessa frågor har vi tagit fram en korstabell där den beroende variabeln "gestaltningstyp" har korsats med den oberoende variabeln "år för publicering". Detta för att visa vilken gestaltningstyp som varit vanligast under respektive år och för att undersöka om det förekommit någon förändring i detta under den studerade tidsperioden. Dessa variabler är intressanta att undersöka då gestaltningstyp säger något om det övergripande perspektiv som journalister använder i sin rapportering om klimatfrågan. Hur detta har sett ut över tid kan visa på ifall perspektiven har förändrats eller om samma vinklar dominerar rapporteringen idag som för 40 år sedan.

5.4.1 Tabell 6 - Den huvudsakliga gestaltningstyp som präglar artiklarna respektive år

År för publicering	Ingen går att identifiera	Konfliktgestaltning	Human-interest-gestaltning	Ekonomisk-konsekvens-gestaltning	Ansvarsgestaltning	Totalt
1981	4	6	1	2	13	26
%	15.4%	23.1%	3.8%	7.7%	50%	100%
1991	8	2	3	6	10	29
%	27.6%	6.9%	10.3%	20.7%	34.5%	100%
2001	9	13	0	1	5	28
%	32.1%	46.4%	0.0%	3.6%	17.9%	100%
2011	8	4	3	5	10	30
%	26.7%	13.3%	10%	16.7%	33.3%	100%
2021	9	6	0	4	10	29
%	31%	20.7%	0.0%	13.8%	34.5%	100%
Totalt	38	31	7	18	48	142
%	26.8%	21.8%	4.9%	12.7%	33.8%	100%

Tabellkommentar: Tabell 6 jämför "huvudsaklig gestaltningstyp" med "år för publicering". Resultaten är inte statistiskt signifikanta ($P=0.72$).

Tabell 6 visar hur många känslomässiga eller icke-känslomässiga artiklar som har publicerats kring ämnet under den studerade tidsperioden. Resultaten visar att icke - känslomässig rapportering är den vanligaste getsaltningsformen och att det inte finns någon förändring i detta över tid. Då resultaten inte är statistiskt signifikanta går det inte att utläsa något tydligt samband mellan variablerna, vi kan således inte se någon övertygande förändring över tid.

5.5 Aktörer

Tabellerna i detta stycke besvarar F4: "Hur gestaltas de olika aktörerna i texten och vem tillskrivs att bära ansvar för klimatet?". I resultatet har vi med fyra korstabeller, en medelvärdestabell och ett samband. I korstabellerna har de oberoende aktörsvariablerna "politiker" och "akademi" korsats med de beroende variablerna "gestaltningstyp" och "tonalitet". Att just dessa aktörer valts ut är av utrymmesmässiga skäl och på grund av att de

gav tydligast resultat. Dessa variabler har korsats för att synliggöra sambandet mellan vilken gestaltningstyp som är vanligast när en viss aktör nämns samt vilken huvudsaklig tonalitet artiklar som nämner vissa aktörer oftast har. Det handlar alltså inte primärt om hur dessa aktörer gestaltas, istället hur klimatfrågan gestaltas när dessa aktörer finns med i texten. Detta ger oss en uppfattning om relationen mellan hur journalister gestaltar klimatfrågan samtidigt som de framhäver vissa aktörer, vilket således kan peka på hur även dessa aktörer gestaltas. Dessa variabler är intressanta att undersöka då aktörsgestaltningar påverkar människors uppfattningar om dessa samt kan påverka vem eller vilka man lägger skulden på, eller vilka som ses som ansvariga för att lösa problemet. Om en viss tonalitet ofta korrelerar med att en viss aktör nämns, kan det säga något om hur en aktör ofta framställs i olika medier. I medelvärdetabellen har alla aktörsvariabler som finns med i kodschemat satts i relation till år. I denna tabell är således aktörsvariablerna de beroende variablerna medan året är den oberoende variabeln. Detta har gjorts för att undersöka hur vanligt förekommande olika aktörer har varit i nyhetsmediers rapportering om klimatet under den studerade tidsperioden. Det är intressant att studera dessa variabler då det visar vilka aktörer som varit mest framträdande under åren och ifall det skett någon förändring i detta.

5.5.1 Tabell 7 - Samband mellan politiker och huvudsaklig gestaltningstyp i artiklarna

Nämns en politiker?	Ingen går att identifiera	Konfliktgestaltning	Human-interest-gestaltning	Ekonomisk konsekvens-gestaltning	Ansvarsgestaltning	Totalt
Nej	28	10	4	8	19	69
%	40.6%	14.5%	5.8%	11.6%	27.5%	100%
Ja	10	21	3	10	29	73
%	13.7%	28.8%	4.1%	13.7%	39.7%	100%
Totalt	38	31	7	18	48	142
%	26.8%	21,8%	4.9%	12.7%	33.8%	100%

Tabellkommentar: Tabell 7 jämför "huvudsaklig gestaltningstyp" med "politiker".

Variabeln "politiker" har gjorts om genom att vi har slagit ihop alla variabelvärden mellan 1-100 till "ja" och 0 till "nej". Resultaten är statistiskt signifikanta ($P=0.004$).

Tabell 7 visar att den vanligaste huvudsakliga gestaltningstypen som går att identifiera i artiklarna som nämner politiker är ansvarsgestaltning, som utgör 39,7% av artiklarna.

Därefter följer konfliktgestaltning som är den huvudsakliga gestaltningen i 28,8% av artiklarna som berör politiker. Ekonomisk konsekvensgestaltning har förekommit i 13,7% av artiklarna som berör politiker, i en lika stor andel, 13,7% av artiklarna, har det inte gått att identifiera någon gestaltningstyp. Human-interestgestaltning förekommer i 4,1% av artiklarna. När artiklar som handlar om klimatfrågan och berör politiker är alltså ansvarsgestaltning den som ofta används, medan humaninterestgestaltning är den minst vanligt förekommande. Dessa resultat är statistiskt signifikanta, det är således liten sannolikhet att resultaten har uppstått på grund av slumpen. Detta innebär att gestaltningstyp troligen påverkas av ifall artiklarna nämner politiker eller ej, det finns således ett samband mellan dessa variabler.

5.5.2 Tabell 8 - Samband mellan politiker och huvudsaklig tonalitet i artiklarna

Nämns en politiker?	Neutral	Positiv	Negativ	Totalt
Nej	26	15	28	69
%	37.7%	21.7%	40.6%	100%
Ja	37	6	30	73
%	50.7%	8.2%	41.1%	100%
Totalt	63	21	58	142
%	44.4%	14.8%	40.8%	100%

Tabellkommentar: Tabell 8 jämför "huvudsaklig tonalitet" med "politiker". Variabeln "politiker" har gjorts om genom att vi har slagit ihop alla variabelvärden mellan 1-100 till "ja" och 0 till "nej". Resultaten är inte statistiskt signifikanta ($P=0.057$).

Tabell 8 visar vilken huvudsaklig tonalitet som är vanligast i artiklar som berör politiker. Av de artiklar som nämner politiker har drygt hälften, 50,7%, en neutral tonalitet. 41,1% av artiklarna som berör politiker har en negativ tonalitet och endast 8,2% av artiklarna har en positiv tonalitet. Då resultaten inte är statistiskt signifikanta kan vi inte säga med säkerhet att resultaten gäller för en större population. Troligen förklaras tonaliteten i artiklarna av andra faktorer än ifall politiker nämns eller inte.

5.5.3 Tabell 9 - Samband mellan akademi och huvudsaklig gestaltningstyp i artiklarna

Nämns en forskare/akademidemi?	Ingen går att identifiera	Konfliktgestaltning	Human-interestgestaltning	Ekonomisk konsekvensgestaltning	Ansvarsgestaltning	Totalt
Nej	20	25	5	16	28	94
%	21.3%	26.6%	5.3%	17%	29.8%	100%
Ja	18	6	2	2	20	48
%	37.5%	12.5%	4.2%	4.2%	41.7%	100%
Totalt	38	31	7	18	48	142
%	26.8%	21,8%	4.9%	12.7%	33.8%	100%

Tabellkommentar: Tabell 9 jämför "huvudsaklig gestaltningstyp" med "akademi/forskare". Variabeln "akademi/forskare" har gjorts om då vi slagit ihop alla variabelvärden mellan 1-100 till "ja" och 0 till "nej". Resultaten är statistiskt signifikanta ($P=0.019$).

Tabell 9 visar vilka huvudsakliga gestaltningstyper som förekommer i artiklar där akademi eller forskare nämns. Den vanligaste gestaltningstypen i artiklar där forskare nämns är, liksom för politiker, ansvarsgestaltning. 41,7% av artiklarna som berör forskare använder denna gestaltning. I 37,5% av artiklarna gick det inte att identifiera någon gestaltningstyp, medan de i 12,5% av artiklarna gick att hitta konfliktgestaltning. Ekonomisk konsekvensgestaltning och human-interestgestaltning förekom i 4,2% av artiklarna. Dessa två var alltså det minst vanligt förekommande gestaltningstyperna i artiklar som berör forskare.

5.5.4 Tabell 10 - Samband mellan akademi och huvudsaklig tonalitet i artiklarna

Nämns en forskare/akademidemi?	Neutral	Positiv	Negativ	Totalt
Nej	46	16	32	94
%	48.9%	17%	34%	100%
Ja	17	5	26	48
%	35.4%	10.4%	54.2%	100%
Totalt	63	21	58	142
%	44.4%	14.8%	40.8%	100%

Tabellkommentar: Tabell 10 jämför "akademi/forskare" med "huvudsaklig tonalitet". Variabeln "akademi/forskare" har gjorts om då vi slagit ihop alla variabelvärden mellan 1-100 till "ja" och 0 till "nej". Variabeln "politiker" har gjorts om genom att vi har slagit ihop alla variabelvärden mellan 1-100 till "ja" och 0 betecknas med "nej". Resultaten är inte statistiskt signifikanta ($P=0.068$). Detta tyder på att tonaliteten i artiklarna förklaras av andra faktorer än ifall akademien och forskare nämns eller inte.

Tabell 10 visar vilken huvudsaklig tonalitet som är vanligast i artiklarna som nämner forskare. 54,2% av artiklarna har en negativ tonalitet, 35,4% har en neutral tonalitet medan 10,4% av artiklarna har en positiv tonalitet. Artiklar som berör forskare har således oftast en negativ tonalitet och sällan en positiv. Då resultaten är statistiskt signifikanta finns således ett samband mellan dessa variabler, troligen påverkas gestaltningstyp av ifall akademi eller forskare nämns i texten.

5.5.5 Tabell 11 - Medelvärde för antal aktörer som i genomsnitt nämns per artikel respektive år

År för publicering	Politiker /parti	Forskare/ akadmi	Organisation	Företag	Privatperson	Kommun etc	Land	Myndighet	Journalist/tidning
1981	1.26	0.65	0.42	1.11	0.57	1.03	0.57	0.69	0.07
1991	1.34	0.48	0.65	0.34	0.37	0.17	1.41	0.62	0.06
2001	1.85	1.85	1.21	1.03	0.42	0.17	2.46	0.21	0.14
2011	0.73	0.33	0.80	1.66	0.93	0.36	1.50	0.53	0.30
2021	2.37	1.37	0.68	0.75	0.51	0.10	0.8	0.75	0.24
Totalt	1.51	0.61	0.76	0.98	0.57	0.35	1.36	0.56	0.16

Tabellkommentar: Tabellen jämför antal "aktörer" som nämns i artiklarna med "år för publicering". Tre värden är statistiskt signifikanta: forskare/akademi ($P=0.004$), företag ($P=0.016$), kommun/nämnd/förvaltning ($P=0.001$). Följande värden har inte uppnått statistisk signifikans: politiker/parti ($P=0.279$), organisation ($P=0.163$), privatperson ($P=0.456$), land ($P=0.063$), myndighet ($P=0.236$) och journalist/tidning ($P=0.457$). Vi kan

således konstatera att det finns ett samband mellan aktörsvariablerna “forskare/akademi”, “företag”, “kommun/nämnd/förvaltning” och variabeln “år för publicering”.

Tabell 11 visar medelvärdet för hur många aktörer inom de olika kategorierna som i genomsnitt nämns per artikel respektive år. Enligt tabellen kan vi se att det överlag nämns fler politiker per artikel idag jämfört med 1981. Antalet forskare som nämns i rapporteringen minskade mellan 1981-2001, för att sedan börja öka. Den största ökningen har skett det senaste tio åren och idag kan vi se att medelvärdet för hur många forskare som nämns per artikel nästan har fördubblats. Det nämns överlag något fler organisationer per artikel idag jämfört med 1981, det har dock inte skett någon jämn ökning under åren. Antalet företag som nämns per artikel har minskat något idag jämfört med 1981. Medelvärdet för antalet privatpersoner som nämns per artikel är i princip samma idag som under 1981 och det har inte skett några stora förändringar under åren. Kommun/nämnd/förvaltning är en kategori av aktörer där antalet som nämns per artikel minskat något under åren. Medelvärdet för antalet länder som nämns per artikel ökade markant mellan 1981-2001, för att sedan minska något mellan 2001-2021. Det har inte skett några stora förändringar i antalet myndigheter som nämns per artikel under åren. Det har överlag skett en ökning i hur många journalister som nämns per artiklar under åren.

5.5.6 Samband 1 - Vilken aktör som tillskrivs ansvaret för klimatet

För att mäta vilka aktörer som tillskrivs bära ansvaret för klimatet (andra delen av forskningsfråga 4) har den beroende variabeln “orsak” och den oberoende variabeln “aktörer” jämförts i en korstabell. Då alla aktörer är av intresse att mäta har inte tabellerna inkluderats för detta resultat då det hade blivit ett för stort överflöd, se istället bilaga 2. För att kunna göra en avläsningsbar tabell lades först alla variabelvärden bortsett från nummer ett (människa/samhälle) in som “missing values”. Detta för att människa/samhälle är det variabelvärde som mäter om aktören ställs som ansvarig, hur ofta en aktör nämns jämfört med en naturlig orsak eller ingenting alls ger inte svar på forskningsfrågan. En korstabell med orsaksvariabeln (som då endast bestod av kategorin människa/samhälle) och de olika ihopslagna aktörsvariablerna (detta är beskrivet i metodkapitlet under rubriken “tillvägagångssätt”) skapades sedan. Tabellerna visade att politiker är den aktör som oftast nämns då människa/samhälle tillskrivs som orsak (55,6%). Förutom politiker nämns även länder och företag (44,4% för båda) i hög grad i relation till denna orsaksgestaltning.

Journalister är den aktör som nämns minst i relation till detta (10,2%). Av privatpersonerna nämns 20,4% i relation till att människa/samhälle tillskrivs som orsak, 34,3% av forskarna, 39,8% av organisationerna, 22,2% av kommun och 36,1% av myndigheterna. Procentsatserna beskriver alltså hur många av det totala antalet av aktören som nämns i relation till orsaksvariabelvärdet människa/samhälle. Dessa variabler är intressanta att undersöka då det visar ifall det finns något samband mellan orsaksgestaltning och aktörer. Genom att framhäva människa/samhälle som orsak till klimatförändringar i kombination med att ofta framhäva vissa aktörer kan journalister skapa en bild av att dessa aktörer är en del av orsaken, således att dessa bär ett ansvar för klimatet.

5.6 Utrymme

Tabellerna i detta stycke besvarar F5: "Har längden på artiklarna förändrats under den valda tidsperioden?" För att besvara denna fråga har vi tagit fram en korstabell. I tabellen korsas den beroende variabeln "artikellängd" med den oberoende variabeln "år för publicering" för att visa sambandet mellan artikellängd och år. Genom att studera dessa variabler kan vi utläsa hur mycket utrymme klimatfrågan har fått i svenska nyhetsmedier under den studerade tidsperioden och se ifall detta är något som har förändrats över tid. Ju mer utrymme ett ämne ges, desto mer framträdande blir det för mediepubliken. För att förstå ämnets gestaltning är därför dessa variabler intressanta att undersöka.

5.6.1 Tabell 12 - Artiklarnas längd respektive år

År för publicering	År för			Totalt
	Kort	Medellång	Lång	
1981	12	10	4	26
%	46.2%	38.5%	15.4%	100%
1991	11	16	2	29
%	37.9%	55.2%	6.9%	100%
2001	6	17	5	28
%	21.4%	60.7%	17.9%	100%
2011	6	5	19	30

%	20%	16.7%	63.3%	100%
2021	6	14	9	29
%	20.7%	48.3%	31%	100%
Totalt	41	62	39	142
%	28.9%	43.7%	27.%	100%

Tabellkommentar: Tabellen jämför "artikellängd" med "år för publicering". Variabeln för artikellängd har här komprimerats för att få ett mer lätthanterligt material.

Variabelvärdena "notis" och "spalt" har slagits ihop och bildat variabelvärdet "kort", "fjärdedels sida", "halv sida" och "helsida" benämns som "medellång", "heluppslag" och "mer än heluppslag" benämns som "lång". Värdena är signifikanta ($P=0.001$).

Tabell 12 visar att längden på artiklarna har en signifikant ökning från 1981 till 2021 där 46,2% av artiklarna 1981 var korta, jämfört med 20,7% under 2021. I relation var 15,4% av artiklarna långa under 1981 jämfört med 31% av artiklarna 2021. Den medellånga artikeln är dock den högst förekommande om man ser till totalen. Då resultaten är statistiskt signifikanta kan vi konstatera att det finns ett samband mellan variablerna, det har skett en förändring över tid.

6. Analys

I detta avsnitt presenteras analysen av det empiriska materialet kopplat till det teoretiska ramverket, gestaltningsteorin, som ligger till grund för uppsatsen.

Vad presenteras som den främsta orsaken bakom klimatförändringarna i artiklarna och gestaltas ämnet med en samhällelig eller individuell relevans? Har detta förändrats under den valda tidsperioden?

Entman (1993) menar att man inom gestaltningsteorin kan upptäcka det som är *framträdande* i en text och kan se hur en, i detta fall journalist, genom att göra något framträdande kan gestalta problem och aktörer på olika sätt. Genom de resultat som presenterats i tidigare kapitel (se tabell 3) går det att utläsa att det, i artiklar publicerade kring klimatfrågan, finns en stor majoritet artiklar som framställer mänskliga eller samhälleliga handlingar som orsaken bakom klimatförändringarna. Denna orsaksgestaltning är den vanligast förekommande under hela den studerade tidsperioden. Journalister har således sedan början av 80-talet bidragit till att framhäva den mänskliga påverkan på klimatet.

Resultaten (se tabell 3) visar att journalister, under hela den studerade tidsperioden, främst gestaltar klimatfrågan utifrån en samhällelig relevans. Klimatförändringarnas betydelse för samhället i stort är det perspektiv som görs mest framträdande, till skillnad mot aspekter kring hur detta påverkar individer och privatpersoner. Av alla artiklar är 95,1% av dem av samhällelig relevans. Sett till förändringen över tid kan man se att den samhälleliga relevansen har ökat marginellt från 1981 till 2021 där antalet av dessa artiklar 1981 uppgick till 88,5% och 2021 100%. Detta resultat är inte statistiskt signifikant och rör därför endast vårt material på 142 artiklar. För att kunna säga något om hela populationen hade en studie på ett ännu större urval behövt genomföras.

Hur har tonaliteten i rapporteringen förändrats under den valda tidsperioden? Har rapporteringen blivit mer eller mindre känslöstyr?

Att studera tonaliteten i journalistiska texter är intressant då detta kan påverka hur ett ämne uppfattas av läsaren. Tonaliteten kan påverkas genom att journalister uppmärksammar

lösningsoorienterade perspektiv, framhäver problematiska aspekter eller lyfter olika källors negativa eller positiva åsikter. Detta kan i sin tur bidra till att exempelvis uppröra läsaren, göra den lugn, rädd eller lättad. När man använder gestaltningsteorin utgör därför tonalitet en viktig del i skapandet av olika gestaltningar (Strömbäck 2014, s 115). Resultaten (se tabell 5) visar vidare att journalister sällan skriver känslostyrda artiklar när de rapporterar om klimatet. Att gestalta klimatfrågan utifrån ett icke-känslomässigt perspektiv är en tydlig trend under hela den studerade tidsperioden.

Vilka gestaltningstyper används i artiklarna? Finns det någon förändring kring detta under den valda tidsperioden?

Resultaten (se tabell 6) visar att det går att identifiera de gestaltningstyper som nämndes i teorikapitlet i flera av de svenska nyhetsartiklarna vi har studerat. Den över lag vanligaste gestaltningstypen som används vid rapportering om klimatförändringar i svenska nyhetstidningar är ansvarsgestaltning, med undantag för 2001 då konfliktgestaltning var den vanligaste. Det förstnämnda går i linje med de resultat Semetko och Valkenburg (2000) bygger sina resultat på. Ansvarsgestaltning innebär att journalisten gestaltar en händelse eller nyhet i form av att det finns någon eller några att ställa till svars för problemet, man presenterar således problemet som att det finns en lösning som innebär att specifika personer eller grupper tar sitt ansvar (Semetko & Valkenburg 2000, s 96). Att rapporteringen om klimat- och miljöfrågor främst präglas av denna typ av gestaltning visar på att journalister ofta använder aktörer eller grupper för att belysa att dessa bidrar till utvecklingen och också är möjliga till förändring. Human-interestgestaltning är den gestaltningstyp som förekommer minst, vilket går i linje med de resultat som tidigare nämnts (se tabell 3 och 5) som tyder på att känslomässig och personlig rapportering inte är lika vanligt när det kommer till nyheter om klimatet.

Hur gestaltas de olika aktörerna i texten och vem tillskrivs att bära ansvaret för klimatet?

Gestaltningsteorin handlar om hur journalister är med och konstruerar en bild av verkligheten genom olika gestaltningar som görs i texter. En aspekt av detta är hur olika aktörer framställs i relation till det tema som det skrivs om (Strömbäck 2014, 113-115). Politiker och beslutsfattare är en väsentlig kategori av aktörer när man talar om klimatförändringar, då

dessa har en framträdande roll i samhällsdebatten och också ett direkt inflytande över vilka åtgärder som görs. Resultaten visar att när politiker förekommer i artiklar används oftast ansvarsgestaltning, följt av konfliktgestaltning. Att använda ansvarsgestaltning i relation till politiska aktörer kan vara ett sätt för journalister att framställa politisk handlingskraft som en del av lösningen för klimatet. Konfliktgestaltning är en ofta använd gestaltningstyp i politisk rapportering (Semetko & Valkenburg 2000, s 95). Detta går att se i studiens resultat då denna typ av gestaltning är den näst mest använda när texten berör politiker. Resultaten (se tabell 8) tyder på att de flesta artiklar som berör politiker är skrivna med en neutral tonalitet, följt av en negativ tonalitet. Detta resultat är dock inte signifikant vilket innebär att de troligt finns andra faktorer som påverkar tonaliteten i artiklarna. Resultaten (se tabell 11) tyder vidare på att det överlag nämns fler politiker per artikel idag jämfört med 1981, detta resultat är dock inte signifikant vilket gör att det inte går att generalisera för en större population. Att relativt många artiklar där politiker nämns gestaltas genom ansvarsgestaltning och med en negativ tonalitet kan tyda på att detta är en aktör som skuldbeläggs i nyhetsmedier. Resultaten (se samband 1) visar även att politiker är den aktör som är vanligast förekommande när människor och samhälle framhävs som orsaken bakom klimatförändringarna, vilket stärker hypotesen att detta är en aktör som tillskrivs ett ansvar för klimatet.

Resultaten (se tabell 9) visar att den vanligaste gestaltningstypen när forskare nämns är ansvarsgestaltning och att det näst vanligaste är inte går att identifiera någon av gestaltningstyperna. Artiklar där akademien/forskare berörs präglas i de flesta fall av en negativ tonalitet, detta resultat (se tabell 10) är dock inte signifikant vilket tyder på att det finns andra faktorer som påverkar tonaliteten i artiklarna. Precis som med politiker skulle en negativ tonalitet tillsammans med ansvarsgestaltning kunna innebära ett skuldbeläggande. Det kan också innebära att forskare är en aktör som utgör kritik, inte att det själva presenteras på ett negativt sätt då en relativt stor andel av artiklarna saknade gestaltningstyp. I de artiklar då människor och samhälle framhövs som orsaker bakom klimatförändringar var även forskare mindre vanligt förekommande jämfört med politiker (se samband 1). Det går att se att antalet forskare som nämns per artikel som handlar om klimatet minskade efter 80-talet, för att sedan öka under 20-talet (se tabell 11). Det refereras alltså till fler forskare i dagens klimatrapportering jämfört med under 1981. En väsentligt del av gestaltningsteorin är vilka aspekter som görs framträdande i en text (Entman 1993) och vilka som får komma till tals (Strömbäck 2014, ss 113-115. Journalister bidrar därav i allt högre grad till att göra forskare till en framträdande aktör i klimatrapporteringen. I och med att endast aktörerna "politiker"

och “forskare/akademi” har presenterats i relation till gestaltningstyp och tonalitet har flera andra resultat utslutits ur denna analys. Även om dessa aktörer (politiker och forskare/akademi) var de som gav tydligast resultat vill vi dock uppmärksamma att det finns fler resultat än de som presenteras här som hade varit intressanta att studera vidare.

Har längden på artiklarna förändrats under den valda tidsperioden?

Hur stort utrymme en artikel tillåts ta i en tidning kan ses ha med gestaltning att göra då en längre artikel har större utrymme att skapa upprepningar samt gör ämnet mer framträdande. Artikellängd över tid kan således visa hur framträdande klimatfrågan har varit under de olika åren. I resultaten för den här studien (se tabell 21) går det att utläsa en signifikant ökning i längden på artiklarna under tidsperioden 1981-2021. Under slutet av 1900-talet var de klimatrelaterade artiklarna som undersökts betydligt kortare än under 2000-talet. Skillnaden i de medellånga artiklarna är dock inte lika tydliga, sett till det totala antalet artiklar kan man dock konstatera att denna artikellängd är den mest förekommande i rapporteringen om klimatfrågan (43,7% av alla artiklar är medellånga - alltså en fjärdedels- eller halv sida). Detta resultat tyder på att klimatrelaterade nyheter tillåts ta alltmer plats i mediernas rapportering.

7. Slutsatser

Syftet med uppsatsen har varit att försöka uppnå djupare förståelse kring hur svenska mediers gestaltningen av klimatfrågan har sett ut över tid. Detta har gjorts genom att undersöka hur klimatfrågan har gestaltats i svensk nyhetspress från 1981 fram till idag, hur stort utrymme frågan har fått tagit, vilka aktörer som nämns i dessa artiklar samt vilken bild av temat som har förmedlats under den valda tidsperioden. Detta har konkretiserats genom en huvudsaklig forskningsfråga - Hur har gestaltningen av klimatfrågan i svensk nyhetspress förändrats från 1980-talet fram till idag? och fem underfrågor:

F1: Vad presenteras som den främsta orsaken bakom klimatförändringarna i artiklarna och gestaltas ämnet med en samhällelig eller individuell relevans? Har detta förändrats under den valda tidsperioden?

F2: Hur har tonaliteten i rapporteringen förändrats under den valda tidsperioden? Har rapporteringen blivit mer eller mindre känslöstyrda?

F3: Vilka gestaltningstyper används i artiklarna? Finns det någon förändring kring detta under den valda tidsperioden?

F4: Hur gestaltas de olika aktörerna i texten och vem tillskrivs att bära ansvaret för klimatet?

F5: Har längden på artiklarna förändrats under den valda tidsperioden?

Uppsatsens frågeställningar har besvarats genom en kvantitativ innehållsanalys som byggt på ett urval av 142 artiklar från Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Aftonbladet. Analysen har genomförts med grund i Robert Entman (1993) definition av gestaltningsteorin.

Den huvudsakliga orsaksfaktorn som presenteras i artiklarna under alla år är den mänskliga eller samhällelige. I genomsnitt presenteras detta som orsaken till klimatförändringarna i 76,1% av fallen. Överlag är negativ och neutral tonalitet i artiklarna överrepresenterade - de positiva artiklarna som finns inom ämnet utgör endast en liten del av totala antalet artiklar. Tonaliteten i artiklarna har dock förändrats under tidsperioden, detta gäller dock inte all tonalitet (resultaten var inte statistiskt signifikanta), - det publicerades fler neutrala artiklar 1981 än vad det gör idag, vilket kan ses som att journalister vill skapa känslor hos läsaren på ett annat sätt idag. Detta motsägs dock då det inte har skett någon förändring i hur känslöstyrda artiklarna var på 80-talet jämfört med idag - antalet känslöstyrda artiklar har alltid varit ganska lågt (i genomsnitt är endast en av tio artiklar känslöstyrda). Vad det gäller

gestaltningstyper finns det en tydlig trend i att artiklar som berör klimatfrågan i hög grad använder sig av ansvarsgestaltning. För alla år, förutom 2001, var denna gestaltningstyp vanligast. Det finns ingen större skillnad i gestaltningstyper under den studerade tidsperioden. Tittar man på aktörerna i de olika artiklarna kan man konstatera att i de fall där politiker nämns är ansvarsgestaltning den gestaltningstyp som är vanligast. Att denna gestaltningstyp är högst förekommande visar på att politiker kan vara en aktör som ofta ses som ansvariga för klimatet. Även det faktum att politiker i högst grad nämns i samband med att människa/samhälle ses som orsaken till klimathotet underbygger även att de utmålas som ansvariga. Ansvarsgestaltning är även den vanligaste gestaltningstypen när forskare nämns, forskare nämns dock inte i lika hög grad som politiker i samband med orsaksgestaltningen människa/samhälle. Det har även skett en ökning i antalet forskare som nämns i artiklarna idag jämfört med 80-talet. Detta är den enda av de studerade aktörerna som ökat signifikant i rapporteringen om man jämför med 80-talet. Det finns inte någon större skillnad i hur många artiklar som har publicerats om ämnet under den valda tidsperioden. Det finns dock en signifikant skillnad i längden på artiklarna som publiceras idag jämfört med på 80-talet. 2021 var övervägande delen av de publicerade artiklarna antingen långa eller medellånga (alltså mellan längden från en fjärdedels sida till mer än ett uppslag) , medan de 1981 i nästan hälften av fallen var korta (en notis eller spalt). Klimatfrågan ges alltså större plats i tidningarna idag än vad de gjorde 1981 (ökningen av längden på artiklarna har skett successivt under åren).

8. Avslutande diskussion

Under tidigare kapitel har analysen ställts i relation till de forskningsfrågor, syfte och teoretiska ramverk som har legat till grund för studien. I detta kapitel diskuteras de resultat som studien har genererat i relation till den tidigare forskning som finns i ämnet samt vad resultaten innebär utifrån en samhällelig kontext.

Ett tydligt resultat från denna studie är hur klimatfrågans relevans gestaltas i de svenska nyhetstidningarna. Under hela tidsperioden som studerats framhävs den samhällelige relevansen som den mest centrala. Detta skiljer sig från det resultat som framkom i en studie från 2020 som undersökte klimatrapportering i Indien (Keller m.fl. 2020). Där fann man att medier till stor del individualiserar nyheter om klimatet genom att fokusera på hur individer drabbas av klimatförändringar och även genom att upplysa dessa om hur man kan få mer kunskap om ämnet. En förklaring till denna skillnad kan vara att Sverige är en land med relativt gynnsamma geografiska förutsättningar när det kommer till klimatförändringarnas konsekvenser. Detta kan bidra till att journalister inte väljer att gestalta klimatfrågan utifrån till exempel individuella konsekvenser, då klimatförändringar inte har samma direktpåverkan på individer som lever i Sverige jämfört med människor som lever i länder i den södra delen av världen. Detta går även i linje med de resultat som Hase m.fl. fann i deras studie från 2021. Där såg man att det fanns skillnader i rapporteringen om klimatet mellan länder i globala nord och globala syd, där man i den nordligare delen av världen i större grad skrev om klimatvetenskap medan man, i det globala syd, oftare betonade konsekvenser och utmaningar för samhället och hur dessa påverkar människors vardagsliv. Dessa resultat tillsammans med resultaten från denna studie visar på hur viktigt det är att studera nyheter rapportering om miljö- och klimatfrågan i relation till det nationella mediasystemet och den geografiska kontexten, då detta tycks ha en inverkan på hur klimatnyheter gestaltas.

Tidigare forskning som studerat nyheter klimatrapportering i USA och Sverige har visat att klimatnyheter präglas av gestaltningen att klimatförändringar är ett socialt problem orsakat av mänsklig aktivitet (Shehata & Hopmann 2012). Detta stämmer till stor del överens med resultaten som framkommer i denna studie av svenska mediers klimatrapportering. Resultaten visar att den orsaksfaktor som varit mest dominant under alla studerade tidsperioder är människa och samhälle. Att denna gestaltning främst är den som präglar klimatnyheter tyder på att det finns en stark konsensus kring vad som orsakar klimatförändringar.

Stecula och Merkley (2019) har i deras studie undersökt hur amerikanska nyhetsmedier har gestaltat klimatförändringar under åren 1988-2014. De upptäckte då att det fanns en minskning i negativ tonalitet under tidsperioden. I vår studie, som ligger relativt nära deras undersökta tidsspann, går detta dock inte att detektera. Det finns väldigt få skillnader i hur svensk press har gestaltat artiklarna genom tonalitet under årens gång, om något har den negativa tonaliteten ökat. Entman (1993) skriver att det finns skillnader i gestaltningar inom olika kulturer och att tolkningen av dem också kan skilja sig åt (Entman 1993, ss 51-53). Denna skillnad kan således bero på antingen geografiska och kulturella skillnader eller att vi utifrån ett svenskt perspektiv möjligtvis drar andra gränser kring vad som räknas som negativt eller positivt.

Under 2011 går det att se markant ökning i antalet artiklar som präglas av en positiv tonalitet jämfört med de andra åren då antalet positiva artiklar var relativt lågt. Ett återkommande tema under denna period var nyheter om nya miljövänliga bilar. Detta skulle kunna vara en anledning till det höga antal positiva artiklar, då det kan ha bidragit till att flera artiklar varit mer teknikpositiva och lösningsorienterade, snarare än probleminriktade.

När det gäller gestaltningstyper skiljer sig resultatet från 2001 något från de andra åren då den vanligaste gestaltningstypen detta år var konfliktgestaltning, jämfört med de andra åren då ansvarsgestaltning var den mest använda. En förklaring till detta skulle kunna vara att det, under den slumpmässigt valda månaden som artiklarna från 2001 utgick ifrån, pågick ett stort internationellt möte där flera länder inte kunde enas kring klimatmålen. Detta kan ha bidragit till att en stor del av rapporteringen om klimatet under denna period präglades av en konfliktgestaltning, då olika aktörer och deras viljor antas ha stått i centrum för rapporteringen.

Adam Shehata och Nicolas Hopmann (2012) kom i deras jämförande studie av USA:s och Sveriges klimatrapportering fram till att nationella politiska institutioner spelar en mindre roll i formandet av klimatrapporteringen. I resultaten går det att detektera ett skifte från ett, under 80-talet, större fokus på politiker medan dessa minskat något i 20-talets rapportering där förekomsten forskare istället har ökat. Journalister väljer således i större grad idag, medvetet

eller omedveten, att gestalta klimatfrågan som ett problem där vetenskap tycks ha en betydande roll i formandet av rapporteringen. Detta skulle kunna betyda att politik ges mindre utrymme i klimatnyheter, vilket isåfall går i linje med resultaten från Shehata och Hopmanns (2012) studie.

Resultaten från denna studie visar att längden på artiklar som berör klimatfrågan har ökat under den studerade tidsperioden. Detta tyder på att nyhetsmedier och journalister väljer att ge klimatnyheter allt större utrymme i sin nyhetsrapportering. Tidigare forskning har också visat att nyheter om klimatförändringar överlag har ökat i nyhetsmedier (Ford och King, 2015). Dessa resultat visar på att det finns ett ökat intresse från journalister att rapportera om klimatnyheter. Detta kan i sin tur tänkas påverka allmänhetens medvetenhet och uppfattning om ämnet, då människor i större grad idag får ta del av nyheter som berör klimatfrågan. På vilket sätt människors uppfattningar om ämnet påverkas av en ökad rapportering går dock inte att säga något om utifrån denna undersökning då det ligger utanför uppsatsens syfte.

Det finns en del punkter att ta upp när det gäller hur väl arbetet med den empiriska metoden har fungerat. Vi valde att göra studien genom en kvantitativ innehållsanalys då vi ville studera innehåll i artiklar under en längre tidsperiod. Valet av metod var givande - resultaten som studien genererade var de som var tänkta att uppnå, tidsmässigt var det en lagom stor och tung metod att använda och framförallt var det fördelaktigt att enbart ta in denna metod istället för att exempelvis även ta in en kvalitativ innehållsanalys. En kvalitativ innehållsanalys hade möjliggjort för en djupare analys av vissa artiklar och bidragit till en ännu större förståelse för gestaltningarna i artiklarna. Dock hade detta lett till att texten hade blivit mycket längre, vilket det inte finns plats för, och det finns även en tidsmässig aspekt att ta hänsyn till. Studien hade antagligen blivit mycket rörigare och analysen hade, med grund i ordgränskravet, inte blivit mycket djupare än vad den är genom enbart den kvantitativa analysen.

En brist med vår studie är det faktum att vi valde bort variabeln kring att studera orsaksteman i artiklarna - alltså delat upp variabeln i flera olika variabler, likt så som vi gjort med aktörsvariabeln, för att rent konkret kunna studera vilka ämnen man har tagit upp som orsaker

genom åren. Nu kunde vi endast detektera om det var en mänsklig eller naturlig orsak som presenterades. Hade man gjort detta hade även aktörsvariablerna blivit enklare att studera då man hade kunnat göra en korstabell mellan aktör och orsak och på så sätt se vilka mer exakta orsaker som nämns i relation till aktören. Man hade även kunnat komplettera aktörsvariablerna med en variabel som beskriver om aktören gestaltas positivt, negativt eller neutralt i artiklarna. Detta hade gett ett större djup till analysen och vi hade med högre säkerhet kunnat besvara forskningsfrågan kring vilka aktörer som ses som ansvariga. Även det faktum att "politiker" och "forskare/akademi" av utrymmesmässiga skäl är de enda aktörerna som har kunnat presenteras i relation till gestaltningstyp och tonalitet är en brist i studien. Detta hade dock kunnat undvikas om det fanns mer utrymme att röra sig med. Studien har byggt på ett så neutralt studerande av ämnet som möjligt för att undvika forskningsetiska dilemman.

Ur en samhällelig kontext har studien genererat resultat som har visat på svenska journalisters gestaltning av klimatfrågan från 1981 till 2021. Vi kan konstatera att journalister fortfarande står relativt neutrala i sin rapportering (de har till största delen en icke-känslomässig rapportering och artiklarna har nästan uteslutande en samhällelig relevans). Sättet de gestaltar aktörerna på kan dock påverka den samhällelige kontexten. Som nämnts i teorikapitlet kan journalisters gestaltningar av politiker ha en stor inverkan på människors inställning till dessa (Strömbäck 2014, s 119). Genom att således gestalta politiker som ansvariga över klimatet kan människor få en negativ bild av dem. Det faktum att artiklarna som publiceras kring ämnet får lov att ta större plats idag än 1981 bidrar även till att ämnet ses som mer aktuellt och möjligtvis uppmärksammas av fler människor. Detta kan i sin tur leda till en samhällelig förändring i form av att fler blir medvetna om ämnet. Det faktum att journalisterna i högre grad idag inkluderar forskare eller akademiska institutioner i sina artiklar kan leda till att ämnet ses som mer seriöst, mer komplicerat, att journalisterna framstår som mer trovärdiga eller något annat - det beror helt på vilken inställning läsaren själv har till forskarvärlden (Entman 1993, s 53). Trots att det inte finns en känslomässig rapportering i övervägande delen av artiklarna kan människors känslor ändå påverkas av den tonalitet som journalisterna tar (exempelvis vilka ämnen de väljer att lyfta och ifall de rapporterar om dessa på ett positivt eller negativt sätt) (Strömbäck 2014, ss 114-115). Att färre artiklar har en neutral tonalitet kan således betyda att journalister genom sina artiklar vill väcka känslor hos läsarna. Det kan

även bero på att debatten kring klimatfrågan överlag har blivit mindre neutral idag och att journalisterna påverkas av sin omgivning och den diskurs de själva lever i.

9. Framtida forskning

Genom vår studie kring svensk press gestaltning av klimatfrågan under de senaste fyra decennierna har vi identifierat ett antal olika problemområden inom ämnet som hade varit intressant att studera vidare. Ett resultat som vi inte hade förväntat oss var att antalet publicerade artiklar inom ämnet idag är ungefär lika högt som för fyrtio år sedan. När vi påbörjade studien trodde vi definitivt att det skulle finnas fler publicerade artiklar idag. I framtida forskning hade det därför varit intressant att, med utgångspunkt i vår studie, studera ifall det finns en skillnad om man går längre tillbaka i tiden. En annan aspekt att studera vidare är den publikeffekt som gestaltningarna kan leda till då vi i denna undersökning endast studerat mediernas gestaltning av klimatrelaterade nyheter. Detta skulle kunna undersökas med hjälp av teorier och metoder som ligger utanför denna uppsats för att skapa ett ännu bredare perspektiv på ämnet.

För vidare forskning skulle det vara intressant att ta in flera typer av medier i studiet av klimatnyheters gestaltning. Allt mer nyhetsdistribution sker via sociala medieplattformar där många, inte minst den yngre generationen, tar del av innehållet. Sociala medier och alternativa nyhetsmedier är en väsentlig del av dagens medielandskap. För att förstå gestaltningen av klimatnyheter i ett bredare perspektiv är därför nödvändigt att studera även dessa medier.

Med risk för språk- och kulturmissuppfattningar valde vi i den här uppsatsen att studera artiklar publicerade i svenska tidningar. Med tanke på att den västerländska dominans som präglar forskning inom forskningsområdet (Agin och Karlsson 2021) hade det varit givande att utföra en liknande studie i en icke-västerländskt kontext för att få större förståelse för hur klimatfrågan förstås och gestaltas på olika platser i världen. Detta har i viss mån gjorts, men när det gäller en analys över längre tid har detta främst studerats i USA (alltså också från ett västerländskt perspektiv).

Referenser

- Agin, S. & Karlsson, M. (2021). Mapping the Field of Climate Change Communication 1993-2018: Geographically Biased, Theoretically Narrow, and Methodologically Limited. *Environmental communication*, vol. 15, ss. 431–446.
- Baden, C. (2020). Maintenance of News Frames: How US, British and Russian News Made Sense of Unfolding Events in the Syrian Chemical Weapons Crisis. *Journalism Studies*, vol. 21, ss 2305-2325.
- Bryman, A. (2018) Samhällsvetenskapliga metoder. 3. uppl, Stockholm: Liber
- Boykoff, M.T. & Boykoff, J.M. (2004). Balance of Bias: global warming and the US prestige press. *Global Environmental Change*. vol, 14, ss. 125–36.
- DATAtab (2022). *Statistic calculator: Cohen's Kappa*. Tillgänglig: <https://datatab.net/tutorial/cohens-kappa> [2022-12-15].
- Eidewing, E. & Bennet, J. (2012). *Från kvicksilver till klimat - om den gröna journalistikens betydelse: En jämförande studie mellan Dagens Nyheter och Göteborgs-Postens miljöjournalistik, 1952-2012*. Södertörns Högskola.
- Entman, R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of communication*, vol, 43, ss. 51-58.
- Ekstrand, T.A. (2015). *Historien som väckarklocka*. Tillgänglig: <https://liu.se/artikel/historien-som-vackarklocka> [2022-10-27].
- Ernström, U. (2022). *Klimatförnekelse kopplad till högernationalism*. Tillgänglig: <https://www.chalmers.se/sv/institutioner/tme/nyheter/Sidor/Klimatf%C3%B6rnekelse-starkt-kopplad-till-h%C3%B6gernationalism.aspx> [2022-12-15].
- Ford, J.D. & King, D. (2015). Coverage and framing of climate change adaptation in the media: A review of influential North American newspapers during 1993–2013.

Environmental science & policy, vol. 48, ss. 137-146.

Giltlin, T. (1980). *The Whole World Is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Berkeley: University of California Press.

Hase, V., Mahl, D., Schäfer, M.S. & Keller, T.R. (2021). Climate change in news media across the globe: An automated analysis of issue attention and themes in climate change coverage in 10 countries (2006–2018). *Global environmental change*, vol. 70, ss. 102-353.

Hjerm, M., Lindgren, S. & Nilsson, M. (2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2. uppl. Malmö: Gleerup.

IPCC. (2021). *Climate Change 2021: The Physical Science Basis*. Cambridge University Press.

IPCC. (2022). *History of the IPCC*. Tillgänglig: <https://www.ipcc.ch/about/history/> [2022-12-12].

Karlsson, M. & Johansson, B. (2019). *Kvantitativ innehållsanalys*. I Ekström, M. & Johansson, B. *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Uppl 3. Lund: Studentlitteratur AB.

Keller, T. R. et al. (2020). News Media Coverage of Climate Change in India 1997-2016: Using Automated Content Analysis to Assess Themes and Topics. *Environmental communication*, vol, 14, ss. 219–235.

Lindstedt, I. (2019). *Forskningens Hantverk*. 2 uppl, Lund: Studentlitteratur AB.

Mateu, A. & Domínguez, M. (2019). The green battle in the media: A framing analysis of environmental press coverage. *Communication & Society*, vol. 32, ss. 275-290.

McCombs, M. & Wadensjö, P. (2006). *Makten över dagordningen : om medierna, politiken och opinionsbildningen*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag.

McQuail, D. (2010). *McQuail's Mass communication theory*, vol 6, London: SAGE Publications Ltd.

Nya vallar ska skydda mot klimatförändringar (2022). [Elektronisk] *Aftonbladet*, 3 december. Tillgänglig: [Aftonbladet.se](https://www.aftonbladet.se). [2022-12-09].

Nyckelart i Antarktis hotas av klimatkris och fisketryck (2022). [Elektronisk] *Dagens Nyheter*, 28 november. Tillgänglig: [DN.se](https://www.dn.se) [2022-12-09].

Ocast (2021). *Topplista över populära nyhetstidningar i Sverige*. Tillgänglig: <https://ocast.com/se/toplists/nyhetstidningar> [2022-10-27].

Om Aftonbladet - kontakt och redaktionell policy (2016). [Elektronisk] *Aftonbladet*, 19 oktober. Tillgänglig: [Aftonbladet.se](https://www.aftonbladet.se). [2022-12-15].

Om Dagens Nyheter (2008). [Elektronisk] *Dagens Nyheter*, 28 februari. Tillgänglig: [DN.se](https://www.dn.se). [2022-12-15].

Painter, J. & Gavin, N.T. (2016). Climate Skepticism in British Newspapers, 2007–2011, *Environmental Communication*, vol. 10, ss. 432–452.

Pan, Z. & Kosicki, G. M. (1993). Framing analysis: An approach to news discourse. *Political communication*, vol. 10, ss 55–75.

Semetko, Holli A. & Valkenburg, Patti M. (2000). Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal of communication*, vol. 50, ss. 93-109.

Schäfer, M.S. & Schlichting, I. (2014). Media representations of climate change: A meta-analysis of the research field. *Environmental communication*, vol. 8, ss.142-160.

Shehata, A. & Hopmann, D.N. (2012). FRAMING CLIMATE CHANGE: A study of US and Swedish press coverage of global warming. *Journalism studies*, vol. 13, ss. 175-192.

Sommarens hetta krävde tusentals liv (2022). [Elektronisk] *Aftonbladet*, 24 november.

Tillgänglig: Aftonbladet.se. [2022-12-09].

Stecula, D.A. & Merkley, E. (2019). Framing Climate Change: Economics, Ideology, and Uncertainty in American News Media Content From 1988 to 2014, *Frontiers in communication*, vol. 4.

Strömbäck, J. (2014). Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation. 2. uppl, Lund: Studentlitteratur AB.

Så skapades bråket om klimatfrågan (2019). [Elektronisk] *SVT Nyheter*, 19 september.
Tillgänglig: Svt.se. [2022-12-12].

Vetenskapens Värld (2012). Upptäckten av klimatförändringarna. [TV-program] Sveriges Television, SVT 2, 7 december.

Välkommen till Svenska Dagbladet. [Elektronisk] *Svenska Dagbladet*. Tillgänglig: SVD.se. [2022-12-15]

Bilagor

Bilaga 1 - Kodschema och kodinstruktioner

Id-nummer

Rubrik på artikeln

Datum (ååååmmdd)

Form

1. Tidning

1 = Dagens Nyheter

2 = Svenska Dagbladet

3 = Aftonbladet

Kodinstruktion: Vilket variabelvärde som ska väljas bestäms utifrån vilken av tidningarna artikeln är publicerad i.

2. År för publicering

1 = 1981

2 = 1991

3 = 2001

4 = 2011

5 = 2021

Kodinstruktion: Det variabelvärde som ska väljas beror på vilket år artikeln är publicerad.

3. Artikellängd

1 = Notis

2 = Spalt

3 = Fjärdedels sida

4 = Halv sida

5 = Helsida

6 = Heluppslag

7 = Mer än ett heluppslag

Kodinstruktioner: Välj 1 om artikeln endast utgörs av en notis, alltså en mycket kortfattad objektiv text som beskriver en nyhetshändelse. Välj 2 om artikeln utgörs av en spalt, alltså en något längre och utförligare text än en notis, men fortfarande relativt kortfattad. Välj 3 om artikeln, på ett ungefär, täcker en fjärdedel av en sida. Välj 4 om artikeln, på ett ungefär, täcker en halv sida. Välj variabelvärde 5 om artikeln, på ett ungefär, täcker en hel sida. Välj 6 om artikeln, på ett ungefär, täcker ett heluppslag. Välj 7 om artikeln täcker mer än ett heluppslag.

Gestaltning

4. Aktörer - identifiera antalet av varje nedanstående kategori, om någon finns.

a = Politiker/Parti

b = Forskare/Akademien

c = Organisation

d = Företag/Anställda

e = Privatperson

f = Kommun/Nämnd/Förvaltning

g = Länder

h = Myndighet

i = Journalist/Tidning

Kodinstruktion: De aktörer som nämns i en artikel. Identifiera de aktörer som tas upp i artikeln och skriv hur många av varje som nämns under varje variabel. Om ingen aktör går att identifiera skriv 0 på alla. I de fall där exempelvis både ett parti och en företrädare för samma parti nämns ska man koda det som 2 i kategorin “politiker/parti”. Om ett parti och två olika företrädare nämns ska man koda det som 3 etc. Om samma parti nämns flera gånger i texten ska denna aktör endast kodas som 1. Det samma gäller andra variabler där detta kan förekomma.

5. Orsak

0 = Ingen nämns

1 = Människa/Samhälle

2 = Naturligt

3 = Båda nämns

Kodinstruktion: Den orsak som beskrivs ligga bakom klimatförändringar. Då mänskliga eller samhällseliga aktiviteter presenteras som orsaker till klimatförändringar kodas “människa/samhälle. Med dessa aktiviteter menas till exempel mänskligt orsakade utsläpp eller beteende som skadar miljön. Om klimatförändringar beskrivs bero på naturliga skeenden kodas “naturligt”. Med “naturligt” menas aktiviteter såsom väderfenomen som inte orsakats av människan eller skador orsakade av djur. Då båda dessa orsaker går att identifiera i enheten väljs variabelvärdet “båda nämns” och om ingen orsak går att identifiera väl variabelvärdet “ingen nämns”.

6. Individuell - samhällselig relevans

1 = Övervägande fokus på individuell relevans/konsekvenser

2 = Övervägande fokus på samhällselig relevans/konsekvenser

Kodinstruktion: Denna variabel kodas utifrån vart det huvudsakliga fokuset i enheten ligger. Ifall det går att identifiera både individuell och samhällelig relevans/konsekvenser i enheten ska det som är mest framträdande kodas. "Individuell relevans/konsekvenser" avser när klimatfrågan presenteras i relation till individer och privatpersoner. Klimatfrågan som beskrivs i relation till samhället i stort, större sociala grupper eller institutioner, kodas som "samhällelig relevans/konsekvenser".

7. Tonalitet

0 = Neutral

1 = Övervägande positiv

2 = Övervägande negativ

Kodinstruktion: Detta avser den huvudsakliga tonen som präglar enheten. Det kan till exempel handla om ifall artikeln är lösningsorienterad eller problemfokuserad, om journalisten använder positiva eller negativa ord eller använder positiva eller negativa beskrivningar av aktörer/ämnet i artikeln. Vilka aktörer som kommer till tals i artiklar och deras inställning till ämnet kan också visa på tonaliteten i artikeln. Ifall båda går att identifiera ska den som är mest framträdande kodas. I de fall då det inte går att identifiera någon värdeladdad ton väljs variabelvärdet "neutral".

8. Känsломässig - icke känsломässig rapportering

1 = Övervägande känsломässig

2 = Övervägande icke-känsломässig

Kodinstruktion: Variabelvärdet "känsломässig" ska väljas då enheten anspelar på läsarens känslor genom det sätt journalisten väljer att beskriva ämnet. Det innebär att journalisten själv lägger in sina känslor i texten eller att aktörers känslor eller starka åsikter är framträdande på ett sätt som gör artikeln i sin helhet känslostyrd. Om det i huvudsak är en neutral och objektiv beskrivning som inte anspelar på starka känslor hos läsaren ska variabelvärdet "icke-känsломässig" väljas.

9. Huvudsaklig gestaltningstyp

0 = Ingen går att identifiera

1 = Konfliktgestaltning

2 = Human-interest-gestaltning

3 = Ekonomisk konsekvensgestaltning

4 = Moralgestaltning

5 = Ansvarsgestaltning

Kodinstruktion: Konfliktgestaltning innebär att journalisten huvudsakligen beskriver händelsen genom att ställa olika aktörer i konflikt med varandra. Human-interest-gestaltning innebär att journalisten anspelar på känslor och försöker göra nyheten mer personlig, genom att till exempel framhäva en personlig berättelse. Bara för att artikelns ämne i sig är riktat mot privatpersoner betyder det inte att artikeln har en Human-interest-gestaltning - det är hur ämnet presenteras som spelar roll. En ekonomisk konsekvensgestaltning fokuserar på de ekonomiska konsekvenserna av händelsen som det skrivs om, det innebär också att det huvudsakliga fokuset i artikeln ligger på ekonomiska aktörer som företag eller industrier. Moralgestaltning innebär att journalisten använder sig av en eller flera aktörer för att väcka moraliska-, religiösa- eller andra känsliga frågor kring en händelse eller göra moraliska bedömningar kring sociala beteenden. Om journalisten ställer aktörer till svars för ett problem och utpekar någon/några som ansvarig för att det ska lösas, används en ansvarsgestaltning. Då det går att identifiera flera av dessa gestaltningstyper i en enhet väljs den som är mest framträdande. Då ingen av dessa gestaltningstyper passar in på enheten väljs variabelvärdet "ingen går att identifiera".

Bilaga 2 - Tabeller till samband 1

Orsak jämfört med forskare/akademin

Vad ses som orsaken till			
klimatförändringarna?	Ja	Nej	Totalt
Människa/samhälle	71	37	108
%	65.7%	34.3%	100%

Orsak jämfört med organisation

Vad ses som orsaken till			
klimatförändringarna?	Ja	Nej	Totalt
Människa/samhälle	65	43	108
%	60.2%	39.8%	100%

Orsak jämfört med företag

Vad ses som orsaken till			
klimatförändringarna?	Ja	Nej	Totalt
Människa/samhälle	60	48	108
%	55.6%	44.4%	100%

Orsak jämfört med kommun

Vad ses som orsaken till			
klimatförändringarna?	Ja	Nej	Totalt
Människa/samhälle	84	24	108
%	77.8%	22.2%	100%

Orsak jämfört med land

Vad ses som orsaken till			
klimatförändringarna?	Ja	Nej	Totalt
Människa/samhälle	60	39	108
%	63.9%	36.1%	100%

Orsak jämfört med myndighet

Vad ses som orsaken till				
klimatförändringarna?	Ja	Nej	Totalt	
Människa/samhälle	69	39	108	
%	63.9%	36.1%	100%	

Orsak jämfört med journalist

Vad ses som orsaken till				
klimatförändringarna?	Ja	Nej	Totalt	
Människa/samhälle	97	11	108	
%	89.8%	10.2%	100%	

Bilaga 3 -Vem har skrivit vad

Den här uppsatsen har skapats genom en jämnt fördelad arbetsbörda mellan oss båda. Till en början delades kapitlen upp för att komma igång med arbetet snabbt och för att inte störa varandra i skrivprocessen. Vi har dock efter det allra första utkastet till framförallt teori och metoddelen skrivit ihop. Alla delar av denna uppsats är något vi båda står bakom och inga delar kan tillskrivas den ena eller andra av oss.

Bilaga 4 – Exempel på kodning

Följande är ett exempel från kodningar vi har gjort i en av artiklarna, detta för att tydliggöra hur kodningen har sett ut:

SvD 3/12 2021

“Mätningar från satelliter ska minska utsläpp

En forskargrupp (forskare) i Lund har tagit fram en modell där satllitmätningar kan beräkna enskilda länders (land) koldioxidutsläpp - från rymden. I dag rapporterar enskilda stater de egna koldioxidutsläppen, något som ger långt ifrån säkra resultat. För att förbättra precisionen finns i framtiden planer på att etablera ett gemensamt system för alla världens länder, baserat på oberoende satellitmätningar. (positiv tonalitet - framtidshopp) (samhällelig relevans)”

Kodningen för denna artikel ser ut som följande:

Artikellängd: Kort

Orsak: Samhällelig/mänsklig

Relevans: Övervägande samhällelig relevans/konsekvenser

Tonalitet: Övervägande positiv

Känslomässig rapportering: Övervägande icke-känslomässig

Gestaltningstyp: Ingen går att identifiera

Aktörer som nämns: Akademi/forskare, Land

Bilaga 5 – Nyhetsartiklar som har legat till grund för studien

DN 1981

- Värmepump en bra affär för konsumenten
- Vi tar inte ansvar för uranbrytningen
- Kol eller fliseldning
- Inget förslag om stöd till miljögrupper
- Vi rullar tummarns istället för att flyga
- Både morot och piska krävs
- Miljökrav lindras
- Kol-Sverige är här
- Jag är rädd för att bli påkörd
- Stoppa SAKAB kräver bönder
- Bilda statlig styrka för oljesaneringar
- Ny provning hotar planerad utbyggnad
- Oljehamnens utsläpp otillräckligt utredda
- Djur och natur i fara ingen skyldig utpekad

SvD 1981

- 3900 ton utsläpp godkänns
- Åtal för utsläpp
- Städtur i Stockholms naturområden
- För mycket stoft i rökgaserna från avfall
- Krav från bilindustrin slippa nya avgasregler
- Dioxingift i säl och lax
- Den nya maskinen som gallrar skog

Aftonbladet 1981

- 300 000 sälar klubbas ihjäl
- Idag är det ett år sedan kärnkraftsomröstninge
- Sverige behöver inte bryta uran
- Ja till uranbrytning

- Vi har slagit larm i årtal

DN 1991

- Regeringen sviker haven
- Öppna landskap nyväckt vurm
- Hög skatt sänker etanolen
- Utsläpp av svavel ökar igen
- Valrörelsen tyst om flora och fauna
- Lustgas hot vid rening
- Sovjet lågprisalternativ för atomindustrin
- Billig pump ger rent vatten
- Reaktorhaveri i New York
- Miljösamba blev långdans

SvD 1991

- Havsfiske drabbas oförtjänt
- Elbilen på väg trots allt
- "Kväveoxid inte längre ett problem"
- Skogen vid E6 svårt skadad
- Fiskare får endast olja i sina nät
- Sjunkna tanken tidsinställd bomb
- Barn från Tensta reser till FN
- Ozonlagret krymper fortfarande
- Miljöfrågor flyttas
- Miljön värderas i "ny" BNP
- Så vill partierna rädda miljön
- Kompostering lättare än man tror
- Rykande hundraåring mindre giftig

Aftonbladet 1991

- Baltiska naturen rik på både djur och växter
- Kan man jogga i stan?
- Hjorthägn - natur instängd av ekonomiska skäl
- 'Blomman' vill kasta pengar rakt ut i sjön

- Hur kan de kalla kriget en god affär?
- Alla är kritiska till Arlanda-banan men för Skavsta är det grönt

DN 2001

- Reformtakt oroar M
- Snart stopp för farlig transport
- USA vägrar följa koldioxidbeslut
- Protester mot fällning av popplar
- Wallströms miljöprogram mötte hård kritik
- Pris för återanvänt avloppsvatten
- Svenskar oroas över matkvalitet
- Miljöministrar möts i fjällnatur
- "Växtgifter bakom cancern"
- Politiken fast bland kor och vargar
- Klimatavtal hänger på EU

SvD 2001

- Klimatavtalet väntar på sin dom
- Miljöminister pessimistisk
- Klimatavtalet räddat
- Storföretag oense i klimatfrågan
- Höga kusten officiellt världsarv
- Tolv dagar som ska rädda klimatavtalet
- Kjell Larsson villig kompromissa med USA
- Hindra spridningen av kvicksilver
- Åtta mäktiga män tar sig an sex stora frågor
- Miljöstiftelse placerar aktier hos miljöbovar
- Artister i protest mot Bush-politik
- Japanskt ja kan rädda miljöavtal
- Klimatförändring ökar fästingplågan

Aftonbladet 2001

- Maud har redan gjort sitt val
- Tyskarna ser grönt

- EU vill stoppa Östersjöfisket
- Alla kastas ut - i jakten på brunkol

DN 2011

- Volvo bäst på att sänka utsläpp
- Nya målet: Återvinna 40 procent
- Volvo minskar mest
- Promenera där Förbifarten ska byggas
- Klimatkrav utvecklar tekniken
- EU vill förlänga klimatavtal
- MP vill få slut på "slit och släng"
- Miljögifter ökar risken för åderförkalkning
- Hans avfall driver bussarna
- Fler än hälften sorterar
- Krisen ger tillfälle att byta till grön ekonomi
- Nya finska kärnkraftsverket byggs 16 mil från Sk
- Sverige riskerar tappa tempo i elbilsracet

SvD 2011

- Giftiga sopor döljs under marken
- Grönt ljus för vindkraft
- Städernas miljö en miljardmarknad
- Naturens tjänster allt hetare
- Trivs bäst i stadstrafik
- Norskt ansvar för världen
- Oljan fortsatt plåga i kustorterna
- Rätt eller fel att resa?
- Larm om gamla reaktorer i USA
- Design och nya tekniska lösningar är mumma för obotliga framtidsoptimister

Aftonbladet 2011

- Världen släcktes
- 'Förlåt, Förlåt'
- Tvingas att fly
- Redo att fly Tokyo

- Robin och Monica har hört av sig
- Här är nya Tjenobyl
- Livsfarligt i 100 000 år

DN 2021

- Forskning visar att laddhybriden kan vara klimatsmartast
- "Löfven, erkänn att du har gett upp målen i Parisavtalet"
- Därför överlever människan inte utan biologisk mångfald
- Domstol beslutar att Shell ska minska sina utsläpp kraftigt
- "Kan tillfälligt bli 1,5 grad varmare inom fem år"
- Nytt projekt ska rädda torsken i Östersjön
- En plan B för klimatet - livsfarlig eller nödvändig forskning?

SvD 2021

- Mätningar från satelliter ska minska utsläpp
- En kris skapad av regeringens oförmåga
- Ericsson får kritik för påstående om klimat
- Vi kan bygga billigt och säker el - om vi vill
- Över 100 döda efter tyfon i Filippinerna
- Rekordvärme i Sibirien
- Budgetförslag om sänkt bensinskatt kan gå upp i
- Larm efter utsläpp av kemisk gas i Sundsvall
- Strandhäll: Besked om sluförvaret i januari
- Alla överrockar gör att han inte fryser i vinter
- Ungas hetaste valfråga 2022 blir klimatet

Aftonbladet 2021

- "Enorma förändringar krävs för att klara klimatmålen"
- Metanutsläpp har snabbast effekt
- Nytt prisrekord i EU för klimatutsläpp
- Oro för marint liv efter fartygsbrand
- Amazon bötfälls - bröt mot miljökrav
- Misstankar mot Sveaskog i två fall
- Sorglig syn i Sri Lanka

- Nya larmet från turistparadiset: havet är snorig
- Klimatminister Bolund är en politisk sol och vår
- Fossildrivna bilar är på rakan - 20 år kvar til
- Så kan elpriset skena i sommar

Pressrelease

Nyheterens rapportering om klimatförändringar

Någon gång den senaste veckan har du säkert mötts av klimatnyheter när du tittat igenom ditt nyhetsflöde eller läst en dagstidning. Rapporteringen om klimat- och miljöfrågor blir allt mer intensiv och klimatförändringarna presenteras idag ofta som ett av vår tids största hot. Samtidigt är det ett ämne som har varit på agendan under en längre tid då det mediala intresset tog fart redan på 80-talet.

Men hur ser egentligen den svenska nyhetsrapporteringen om klimatförändringar ut och hur har den utvecklats sedan början av 80-talet? Den frågan har studenter vid institutionen för informatik och media vid Uppsala universitet undersökt i deras kandidatuppsats i ämnet medie- och kommunikationsvetenskap. Man har undersökt klimatrelaterade artiklar ur Sveriges tre största nyhetstidningar; Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Aftonbladet. Att klimatförändringarna är orsakade av mänsklig aktivitet verkar vara en självklar aspekt när tidningarna skriver om klimatnyheter. Redan under 80-talet är det den mänskliga påverkan på klimatet som framhävs som den främsta orsaken bakom klimatförändringarna.

Att journalisterna lägger in sina, eller andra personers, starka känslor i texter som handlar om klimatet verkar inte vara en trend. Även när man går tillbaka till tidigt 80-tal är det svårt att hitta känsloladdade artiklar kring klimatfrågan. Istället verkar ett återkommande tema vara att porträttera klimatfrågan genom att rikta ansvar mot olika individer eller grupper, där politiker och makthavare nämns frekvent i rapporteringen. Något som dock verkar ha fått en ökad uppmärksamhet är vetenskapliga perspektiv, journalister refererar allt oftare till forskare i sina texter. Nyheter om klimatet verkar dessutom ha fått en mer internationell prägel de senaste åren, då journalister i allt högre grad skriver om olika länder när de rapporterar om klimatnyheter, något som tyder på att klimatförändringar idag ses som ett internationellt problem.

Utöver att nyhetsrapporteringen om klimatet har fått en alltmer vetenskaplig och internationell prägel, ges dessa frågor dessutom mer utrymme i tidningarna idag. När nyheter berör klimatfrågan skriver journalister allt längre artiklar. Medierna kan därför vara med och bidra till att ämnet uppmärksammas mer i samhället.

Annarella Albien Frick och Cassandra Ellénus

Gröna nyheter nu och då – en kvantitativ innehållsanalys av svensk press gestaltning av klimatfrågan

Institutionen för informatik och media, Uppsala universitet

E-post/ mobil: annarella.albienfrick.8445@student.uu.se eller
cassandra.ellenius.4092@student.uu.se